

XVII. évfolyam
9. szám
ROMALAP
2009. szeptember
Ára: 300 Ft

A JÖVŐ ZÁLOGA A TANULÁS

LD

„LUNGO DROM”

HOSSZÚ ÚT

Az őszköszöntő szeptember: *Szent Mihály hava* *Őszelő* *Földanya hava*

Egyed napja: szeptember 1.

Őszkezdő nap. (Szent Egyed remete a VIII. században élt Provence-ban.) Sok helyütt **ekkor kezdték meg a búza és a rozs vetését**, mert azt tartották, akkor bő termésre számíthatnak.

Erdélyben ezen a napon állnak szolgálatba a pásztorok. Azokat a disznókat, amelyeket karácsony táján akartak levágni e naptól hízóra fogták. Ha esett az eső Egyed napján, esős ősze számítottak, ellenkező esetben szárazra.

Rontónap: szeptember 5.

Lőrinc napja, úgynevezett „rontónap”. Lőrinc ugyanis **sok kárt csinál**, például megrontja a vizeket, azokban már nem lehet fürödni (hideg van), beleesik a dinnyébe, azaz a nyári görögdinnye e nap után már élvezhetetlen, lucskos, vízízű lesz.

**A Kisasszony napja:
szeptember 8.**

Ezt az ünnepet már a XI. század óta számon tartják. A hagyomány szerint **Szűz Mária születésnapja**. Magyarországon kedvelt **búcsúnap**. E nap hajnalán sokféle – főleg a híres búcsújáró helyeken – kimentek a hívő asszonyok napkeltét nézni, mert úgy tartották, hogy aki érdemes rá, annak a felkelő napban megjelenik Mária.

Sokfelé ilyenkor kezdték az **őszi gabona vetését**, de előtte éjszakán kiterítették az udvarra a búzát, hogy az Úristen szentelje meg azt harmattal. Úgy hitték, hogy ilyen gabona bőven terem, és nem betegszik meg. Mint a paraszti gazdasági élet fontos napja, sokfelé a cselédek szolgálatban állásának napja is volt.

A **dióverés** kezdőnapja is, és hívják **Fecskehajtó Boldogasszony** napjának is, mert legtöbbször ez idő tájt indulnak útra a költöző madarak, így a fecskek is.

A Kisasszony-napi gyenge vagy buborékos eső csapadékos **időjárást jósol**.

William Stewart MacGeorge – Dióverés

ROMA LAP
Megjelenik
havonta.

Megjelenik havonta a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Közalapítvány támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon: 06-56/420-110 – Fax: 06-56/514-331 – Levelezési cím: 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – e-mail: otka77@citromail.hu – Internetcím: www.lungodrom.hu
A lapot szerkeszti a szerkesztőbizottság. – Tervezőszerkesztő: Gudmon András

Felelős kiadó: Farkas Flórián
Címlapon: LD archívum

Nyomdai munkák: KARCAGI NYOMDA KFT.

Felelős vezetők: Márkusné Tankó Orsolya és Nagyné Tankó Tímea ügyvezető igazgatók

ISSN 1216-982X

Hétfájdalmú Szűzanya napja: szeptember 15.

Mária anyai fájdalmára – melyet megfeszített fia halálát látván érzett – emlékezés napja. Nagyon régi kultusz, egyike első nyelvemlékeinknek, az Ómagyar Mária siralom is erre utal. A **Pieta**, mint az egyetemes emberi szenvedés szimbóluma vonult be a művelődéstörténetbe. Számos ábrázolása létezik a halott fiát ölében tartó Szűzanyának. Egerben ismert szőlőműves terminus a „fájdalmasra szed”, azaz a szüretet erre a napra befejezi.

Rokkantak világnapja: szeptember 18.

1981-ben, a Rokkantak Nemzetközi Éve magyarországi programsorozatát szervező bizottság nyilvánította ezt a napot a rokkantak napjává.

Takarítási világnap: szeptember 20.

Az első takarítási akciót 1985-ben, Ausztráliában szervezték meg. A mozgalom eredményeképpen 1992-ben az ENSZ Környezetvédelmi Programja szeptember 20-át takarítási világnapnak nyilvánította. A nap jelszava: Gondolkodj világméretekben, és cselekedj otthon! A program célja a „világméretű takarítás”.

Máté apostol és evangélista napja: szeptember 21.

Egyes vidékeken Máté hetében **vetették a gabonát**. A vetés a férfiak munkája volt, melyhez különféle rituálék kötődnek. A vetőmagot megszentelték, a férfiak megmosták a lábukat, tiszta ruhába öltöztek, így mentek ki a földekre. Egyes vidékeken a magvető a nyelve alá három búzaszemet tett, és a művetel közben nem volt szabad beszélnie. Miután a vetést elvégezték, a vetőabroszt (ami gyakorta a karácsonyi abrosz) a magasba dobták, hogy nagyra nőjön a gabona.

Autómentes világnap: szeptember 22.

Az autómentes világnapot az Európai Unió hirdette meg. Célja: **felhívni az emberek figyelmét** a nagymértékű motorizáció és az elavult forgalomszervezés által okozott súlyos **egészségi és környezeti károkra**. Az első autómentes napot 1997-ben tartották a franciaországi La Rochelle-ben. 2001-ben született meg a napról szóló Európai Charta, melyhez hazánk másodikként csatlakozott.

Csillagászati ős kezdet: szeptember 22–23.

Az évszak kezdetét az őszi **napéjegyenlőség** időpontja jelzi. Ez az időpont a Föld mozgásai, illetve a naptárrendszer eltérése miatt változhat. Ekkor az egész Földön egyforma hosszú az éjjel és a nappal: azaz pontosan 12–12 óra.

Szent Mihály arkangyal napja: szeptember 29.

A hagyomány szerint Szent Mihály arkangyal **kíséri a holtak lelkét** a túlvilágra, ő ítéli meg az emberek cselekedeteit

az Utolsó Ítéletkor. Általában kezében karddal és mérleggel ábrázolják. Szent Mihály lova pedig nem más, mint a halottszállító szekerek elé fogott ló. A Göncöl egyik régi neve is: **Szent Mihály szekere** ide kapcsolható. A Tejútnak egész Európában ismert neve volt a **Lelkek Útja**, vagy Szent Mihály útja.

Itáliai festő, 18. sz.:
Szent Mihály arkangyal

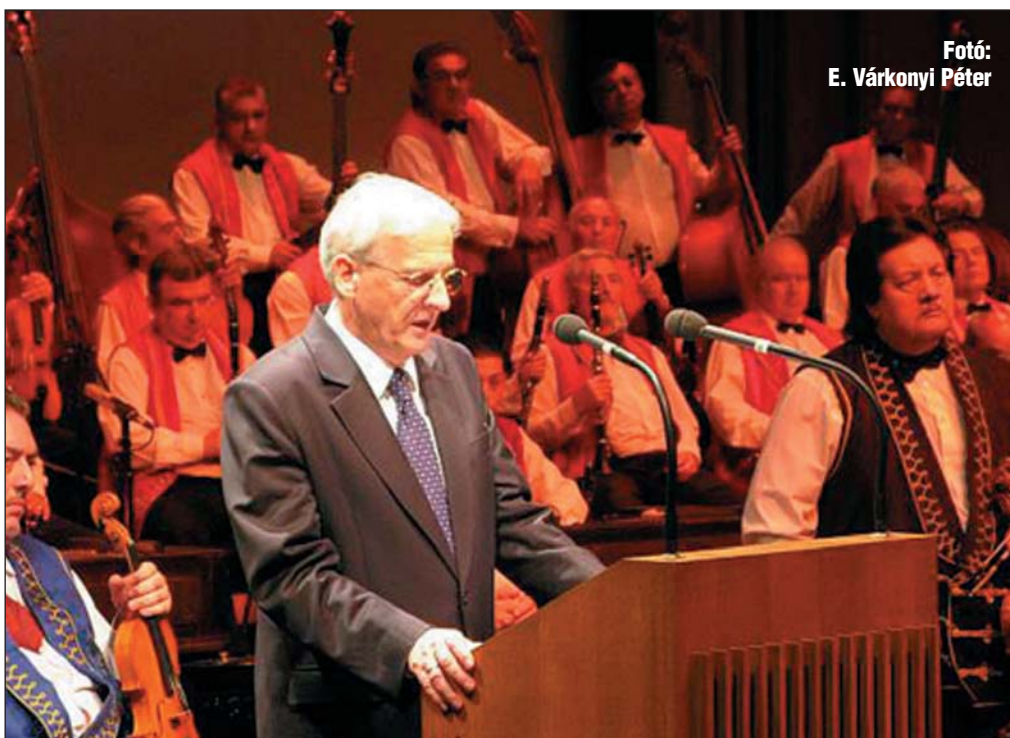
E naphoz sokféle szokás kapcsolódik. A **gazdasági évforduló** is volt. Ilyenkor hajtották haza a tavasszal legelőre terelt, és ott ridegtartásban élő állatokat. Csíkbán a pásztorok ekkor tértek vissza a havasokról, elszámoltak, megkapták éves járandóságukat, a jószágokat ezután a gazda gondjaira bízta. Általánosan ez a nap a **szegődtes napja**, azaz a cselédek, pásztorok ekkor költöztek új gazdához.

Gyakran volt **vásárok napja** is. Debrecenben mai napig megtartják a híres Mihály-napi nagyvásárokat. Ilyenkor gazdát cserélt a behajtott állatok szaporulata, a pásztorok kipótolták felszerelésüket, és kedvesüknek is vettek „vásárfiát”.

Mihály napjával kezdődik a „**kis farsang**”, avagy az őszi lakodalmas szезon is, és tart egészen Katalin napjáig (november 25.).

Gyakorlatilag az **időjárás hidegre, téliesre fordulását hozta** Mihály napja. Egy göcseji mondás szerint „Szent Mihály öltöztet, Szent György vetkőztet.” Ezután már tilos volt az ágyneműt a szabadban szellőztetni. Úgy tartották, ekkor szűnik meg a legelőn a fű növekedése. Az állatok viselkedéséből a téli időjárásra következtettek. Ha a juhok szorosan egymás mellé feküdtek, hosszú kemény télre számítottak. A halászó vidékeken úgy tartották, a halak ekkor a víz mélyére (az iszapba) húzódnak.

A hónap hírei • A hónap hírei

Fotó:
E. Várkonyi Péter

nyerhetnek bepillantást a látogatók a romák kultúrájába, szokásaiba, és megismerkedhetnek használati tárgyaikkal is.

FERENCESEK OKTATNAK ROMÁKAT KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYÉBEN

❖ Komárom-Esztergom megye két településén, Bajnán és Nagysápon indít kihelyezett gimnáziumi esti tagozatot az esztergomi Temesvári Pelbárt Ferences Gimnázium. A szervezet tájékoztatása szerint tavaly Bajnán 43-an kapcsolódtak be az oktatásba, majd 23-an kaptak 9. évfolyamos bizonyítványt, közöttük asszonyok is. Ez azért különleges, mert az esztergomi ferences gimnázium „fiú intézmény”, így az iskola történetében először kaptak nők bizonyítványt. Az idén induló nagysápi oktatás iránt is nagy az érdeklődés, hatvan fő jelentkezett a most induló 9. osztályba. A növendékek többsége cigány, akiket határozott integrációs törekvés jellemez, a többiek nyitott, befogadásra kész társaság.

A 100 TAGÚ CIGÁNYZENEKAR SÓLYOM LÁSZLÓ FELKÉRÉSÉRE A BERLINI ÜNNEPSÉGEN JÁTSZOTT

❖ Köszönetet mondott a 20 évvel ezelőtti magyarországi határnyitásért Berlinben a német államfő. *Sólyom László* köztársasági elnök jelenlétében a Világ Kultúráinak Házában rendezett ünnepi koncerten a 100 Tagú Cigányzenekar játszott.

Az ünnepi koncertet követően *Dr. Peisch Sándor*, Magyarország berlini nagykövete a zenekar vezetőit és szólistáit is meghívta az évforduló alkalmából rendezett késő esti ünnepi fogadásra, ahol Sólyom László személyesen gratulált a világszínvonalú előadásért a zenekarnak.

DIPLOMÁS ROMA FIATALOKNAK INDÍT KÉPZÉST AZ AMERIKAI NAGYKÖVETSÉG

❖ Kéthónapos nyelvi és szakmai képzést indított diplomás roma fiatalok számára a budapesti amerikai nagykövetség. A képzés idejére a pályázók ösztöndíjban is részesülnek, a képzés végén írásos értékelést és ajánlólevelet kaphatnak. Az Egyesült Államok budapesti nagykövetségének tájékoztatása szerint a külképviselet azzal a céllal indította el Roma Oktatási és Gyakorlati Képzési Programját, hogy a

résztevők olyan nyelvi és szakmai tapasztalatokat szerezzenek, amelyek bővítik jövőbeni karrierlehetőségeiket. A program egyetemet vagy főiskolát nemrégiben elvégzett, magyar állampolgárságú roma fiatalok számára biztosít lehetőséget, az angol középfokú nyelvvizsga-bizonyítvány követelmény.

ROMA TÁJHÁZAT AVATTAK HODÁSZON

❖ Felavatták Magyarország első roma tájházát a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Hodászon. A tájház létreho-

zója, *Rézműves Melinda* néprajzkutató az ünnepélyes avatáson elmondta: szeretett volna valami maradandót alkotni a cigány kultúra területén, a választása pedig a folklór és tárgyi néprajz területére esett. 2001-ben vásárolta meg a tájháznak otthont adó kétszobás épületet a falu cigánytelepének közepén. Itt épülhetett fel az a félig a földbe ástott kunyhó is, amely a második világháború időszakának lakhatási körülményeit mutatja be az érdeklődőknek. Az országban több mint háromszáz tájház működik, de ez az egyetlen, amelyben kiállítás keretében

NÉPEK TÁNCA, NÉPEK LÁBA – TÖBB SZÁZ ELŐADÓ BALATONFÜREDEN

❖ *Népek tánca, népek lába* elnevezéssel, hagyományteremtő céllal nemzetiségi néptánc és népzenei gálaműsort rendeztek szeptember 18–19-én Balatonfüreden. Varga Gusztáv szervező, a Kalyi Jag Művészeti Egyesület elnöke szerint a népi kultúra és a nemzetiségi összefogás olyan kulturális híd, amelybe még „bele tudunk kapaszkodni”, s egymás értékeit figyelemmel tudjuk kísérni. A két nap

alatt harminc együttes lépett fel, többek között a Muzsikás, a Vujicsics, a Kalyi Jag, a görög Maskarades zenekar és Helidonika Táncegyüttes, a hazai Chagall Klezmer Band, a Lipka Szlovák Folklór Táncegyüttes, a Khelipeske Rom Táncegyüttes, egy örmény népzenei együttes, a Wisla lengyel-magyar hagyományörző énekegyüttes, a bolgár Martenica Néptáncegyüttes, a román Cerbul de Aur Néptáncegyüttes. A program során több nemzetiség ételeit és italait is megkóstolhatták a vendégek.

RENDŐR-ROMA KONFLIKTUSKEZELŐ TRÉNING

◆ A Budapesti Rendőr-főkapitányság kezdeményezésére egy három napos rendőr-roma konfliktuskezelő tréning vette kezdetét. A tréning célja a konfliktushelyzetek valódi okának azonosítása, ezáltal a kölcsönös megértésen alapuló kommunikációra alapozva kommunikációs híd kialakítása a roma lakosság és a rendőrség tagjai között. Együttal egy olyan hosszabb távú együttműködés alapjainak lerakása, mely a jövőben segítséget nyújthat a helyi problémák megelőzésében, megoldásában; a kölcsönös előítéletek kialakulásának megelőzésében; a már meglevő előítéletek csökkentésében, valamint hatékony konfliktuskezelési technikák elsajátításában. A képzés jelenleg hat rendőr, hat roma, és két polgárőr részvételével zajlik, a három nap alatt a következő kompetenciák fejlesztésére kerül sor: információkezelés és feldolgozás szintje, szóbeli és írásbeli kommunikáció, szervezeten kívüli kapcsolattartás, együttműködési készség, konfliktuskezelés, problémára való

nyitottság, rugalmasság, érzékenység, valamint az empátia készség fejlesztése.

ÖSZTÖNDÍJOSZTÁS A III. TOLERANCIA NAPON

◆ Hét diák vehette át a Zombai Cigány Kisebbségi Önkormányzat TÉT, vagyis a Tanulás, Élet, Talponmaradás ösztöndíját a III. Tolerancia napon. A támogatásban az a zombai roma kisgyerek részesülhetett, akinek tanulmányi eredménye legalább a közepes osztályzatot eléri, és aktívan részt vesz a Zombai Víragszálak Roma Club életében. Összesen 80 ezer forintot osztottak szét a gyerekek között. A rendezvényen a helyi cigány táncsoport mellett fellépett bonyhádi, bátai és tolnai együttes is.

KISEBBSÉGI TORNA ASZÓDON

◆ Nem feltétlenül az eredmény volt a legfontosabb azon a nyolccsapatos tornán, amelyet szombaton rendezett Aszódon a Magyar Labdarúgó Szövetség kisebbségi bizottsága. Ezzel az eseménnyel is bizonyítani akarták a sport, s azon belül a labdarúgás integráló, kohéziós erejét. Az ország több megyéjében bonyolítottak le mérkőzés-sorozatokat a különféle kisebbségek képviselőinek részvételével, s most Aszódon gyakorlatilag országossá szélesedett a kezdeményezés. A pályára lépő csapatok között ott volt a házigazda település fiúnevelő intézetének együttese mellett a cigányválogatott Afrikana Star is.

**Összeállítottuk:
a Magyar Nemzet,
a Teol, a Romnet
és a Stop.hu hírei alapján.
és a Teol hírei alapján.**

ROMA GYERMEKEK HELYETT ÜDÜLTEK KOLOMPÁRÉK?

◆ Újabb botrányzagú ügy bukkant fel Kolompár Orbánnal, a két büntetőügyben is vádlott, egy harmadikban gyanúsított országos cigány önkormányzati elnökkel kapcsolatban. Egy pályázati alvállalkozó fotókkal alátámasztva állítja, hogy az OCÖ-elnök több Bács-Kiskun megyei vezetőtársával hátrányos helyzetű roma gyerekek helyett üdült közpénzből a Balatonnál.

Fekete luxusautóikkal érkezve családtagjaikkal üdültek országos és Bács-Kiskun megyei cigány önkormányzati vezetők Balatonmárfiafürdőn tavaly nyáron. A luxus romabuli főszereplője Kolompár Orbán, az Országos Cigány Önkormányzat elnöke volt. A közösségerősítő együttfürdőzgetésbe, lakmározásba azonban kis szépség-hiba csúszott, nevezetesen, hogy olyan közpénzen történt, amelyet halmozottan hátrányos helyzetű cigány gyerekek táboroztatására szánt a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány. Legalábbis ezt állította lapunknak Hajek Csaba, aki a főpályázó Bács-Kiskun Megyei Cigány Önkormányzat mellett, mint pályázati alvállalkozó mediareferens kísérte figyelemmel a csaknem egyhetes eseményt, fotókat is készítve Kolompárék balatoni vigasságáról.

Anyanyelvű és népismereti gyermek- és ifjúsági táborok ez volt a pályázati kiírás, ám amint arról Hajek munkatársunknak beszámolt semmiféle gyermekekre irányuló nyelvi képzésnek, hagyományörzésnek beillő tevékenység nem folyt Balatonmárfiafürdőn. Szerinte szülők és képzési szakemberek nélkül mindössze egy öregcseretői hátrányos helyzetű testvérpár volt jelen. A többi táborlakó mind Bács-Kiskun megyei illetőségű cigányvezető volt, családotul. Utóbbiak közül Kolompár Orbán kiskunmajsai, három folyamatban lévő büntetőügye közül kettő a helyi romaszervezetéhez kapcsolódik. De részt vett a nyári bulin egyik vádlott-társa, Kolompár László, valamint Agócs János megyei cigány önkormányzati elnök, Körösi Gusztáv, Bogdán József, Horváth Szilveszter települési kisebbségi vezető is.

Többször kerestük Kolompár Orbánt, hogy a fentiekre reagáljon, de nem hívta vissza munkatársunkat. Kolompár László OCÖ-képviselő, az elnök vádlott-társa lapunknak ugyanakkor azt állította, Hajek téved, mert tavaly egy időben zajlott gyermek- és felnőttképzés a Balaton partján; márpedig a cigány vezetők az utóbbi vendégei voltak. Teljesen másként nyilatkozott érdeklődésünkre Agócs János Bács-Kiskun megyei roma önkormányzati vezető. Mint mondta, már visszafizették a roma gyermektábor céljaira kapott pályázati pénzt a kisebbségi közalapítványnak, és a cigány vezetők összejevetelét utólag a megyei közgyűlés finanszírozta. Roma vezetők dőzsölését soha nem támogattuk, mi csak nehéz sorsú roma gyermekek integrációjára szoktunk anyagiakat áldozni – cáfolta Agócsot a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés fideszes elnöke, Bányai Gábor. A Magyar Nemzet próbált utánajárni annak is, valóban visszakerült-e a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Közalapítvány kasszájába a szóban forgó pályázati pénz, de Németh Erika kuratóriumi elnök, volt MSZP-s képviselő arra hivatkozva, hogy üdül, jövő hétfőre ígérte a felvilágosítást.

Joó István, Magyar Nemzet

A hónap hírei • A hónap hírei

Az egész életen át tartó tanulás a XXI. század kulcsa

LLL, azaz Lifelong Learning, vagyis az élethosszig tartó tanulás. A folyamatos változás, fejlődés és megújulni vágyás a mai oktatás egyik alappillére, a fenntartható fejlődés mellett az egyik kulcsa a XXI. századi gazdaságnak. Az élethosszig tartó tanulás célja az, hogy az emberek flexibilisek legyenek, könnyen alkalmazkodjanak az új piaci helyzetekhez.

Az LLL és az Unió

Európa a legjobb, legtokéletesebb földrész akar lenni a világban. Nemcsak azért, hogy megőrizze elsőbbségét, versenyképességét a többi kontinenssel szemben, hanem azért is, hogy állampolgárai a legboldogabb és legemberibb életet éljék Földünknek ezen a sok megpróbáltatásokat átélő táján. Ahhoz, hogy ez valósággá váljék, a legjobb minőség, a lehető legmagasabb színvonal elérésére törekszik az élet minden területén. A szigorú és enyhébb követelmények és igények kiterjednek a társadalmi és gazdasági élet számos területére, így az oktatásra és művelődésre is, beleértve a felnőttoktatást és -képzést.

Az erősödő és globálissá váló gazdasági verseny, a technológiai változások gyorsuló, a munkanélküliség szintjének növekedése és a strukturális munkanélküliség jelenségének állandósulása mind arra a következtetésre indítanak, hogy a képzés hagyományos rendje, az általános képzés, szakképzés,

esetleges továbbképzések sorozata és kínálata alkalmatlan a feszültségek kezelésére. Az, hogy az oktatás növekvő mértékben helyeződik az iskolán kívülre, megváltoztatja az iskolai alapképzés funkcióit. A tanulási képesség veszi át azt a szerepet, amelyet korábban az írt és olvasni tudás jelentett, azaz az újat befogadni nem tudók lesznek a jövő funkcionális analfabétái.

Az Európai Bizottság hosszú mérlegelés és tárgyalássorozat után – bevonva ebbe a tagállamokon kívül Európa majdnem minden országát – már 2002-ben kidolgozta az élethosszig tartó tanulás minőségi követelményeit, amelyek alapján összevethető az egyes országok teljesítménye. A dokumentum öt pontból álló követelménysort fogalmaz meg az oktatási és képzési intézmények számára: (1) a készségek, képességek, kompetenciák fejlesztése; (2) az oktatási ráfordítások bővítése; (3) a társadalmi befogadás és felzárkózás feltételeinek a megteremtése; (4) az élethosszig tartó tanulás str-

tégiáinak, a tanulásirányítás és az akkreditáció feltételeinek a kidolgozása; (5) az adatszolgáltatás és az összehasonlíthatóság követelménye (*European Report 2002*).

A megújulás

A gazdasági környezet és a munkaerőpiac állandó változásban van, amihez az oktatási rendszer egészének alkalmazkodnia kell. A gazdaságnak jogos új elvárásai vannak a képzőkkel szemben. Stabil elméleti és információtechnológiai alapok mellett megfelelő szintű gyakorlati képzést várnak el, ahol

csoportmunkával javítható a közösségi beilleszkedés képessége. A számon kért rugalmasság és átgondolt iskola-munkahely átmenet pedig elősegítheti a pályakezdekők mentorálását. Ehhez nyilvánvalóan nagyfokú rugalmasság, a gazdaság igényeinek megfelelően felkészített és képzett szakemberek kellenek, amelyek segítik a pályakezdekők könnyebb és sikeresebb elhelyezkedését, a gyakorlatorientáltabb képzéseket, az élethosszig tartó tanulás lehetőségét. Ugyanakkor lehetővé kell tenni a tanulni vágyók és a szakmai kompetenciáikat, ismereteiket bő-

víteni kívánók számára, hogy csak az őket érdeklő, speciális tananyagmodulon is részt vegyenek.

A tanulás – korosztálytól függetlenül – mindenki számára fontos kell, legyen. Ha az életkori sajátosságokat tekintjük, kiemelendő, hogy az ismeretek folyamatos frissítése, aktualizálása, valamint új készségek, jártasságok elsajátítása nem csupán a még aktív korúak munkaerő-piaci esélyeit növeli, hanem az idős emberek életminőségére is pozitív hatással van. Az idős munkavállalók alkalmazhatóságához meg kell változtatni a jelenlegi felnőttképzési rendszert, hiszen a megváltozott munkaerő-piaci igényeket ez a korosztály jelenlegi képzettségével már nem tudja kielégíteni. Olyan képzési struktúra kialakítására van szükség, ami az idősebb korosztály tanulási sajátosságait is figyelembe veszi.

Az időszűréssel járó negatív változások mellett sok esetben a tanulási tapasztalat, tanulási rutin hiánya is nehézségeket okoz e korosztály körében a további képzéseknél. (Magyarországon a munka világába való visszatérést segítő, munkaerő-piaci reintegrációs programok azért is különösen fontosak, mert az időszűrés korosztály foglalkoztatottsága elmarad az uniós átlagtól: magas közöttük az inaktívak (rokkant- és korkezdményes nyugdíjasok) aránya, képzettségi mutatóik pedig rosszabbak, mint a fiatalabb munkavállalóké. Jelentős hiányosságokat az idősebb generáció képzettsége főként az idegen nyelv és informatikai ismeretek területén mutat.)

A készségek, képességek, kompetenciák fejlesztése

Az embereknek a 21. században olyan tudásra, mű-

veltségre, szakmai ismeretekre van szükségük, amelyek birtokában aktívan – a maguk és a társadalom javára – részt vehetnek változó világunk építésében, a munkában éppen úgy, mint a társadalmi életben. Az élethosszig tartó tanulás minőségének egyik kritériuma, hogy az oktatási és képzési rendszerek milyen mértékben tudják eredményesen felvértezni az embereket az azal tudással, amelynek segítségével le tudják győzni az életük során jelentkező nehézségeket, és meg tudják oldani az újabbnál újabb feladatokat is.

A tudás alapú gazdaság olyan új készségeket, képességeket kíván meg, mint például az információs-kommunikációs készség, a tanulás elsajátításának képessége, a vállalkozói készség stb., de a hagyományos matematikai és szövegértési képesség is a kulskompetenciák között van. Fontos, hogy az újfajta kompetenciákat mindenki elsajátítsa, mert ez növeli a foglalkoztatottságot, és segíti az állampolgárokat abban, hogy nagyobb hozzáértéssel vegyenek részt a közéletben.

A társadalmi befogadás és felzárkózás feltételeinek megteremtése

Az élethosszig tartó tanulás révén az állampolgárok hozzájuthatnak az őket megillető társadalmi-kulturális lehetőségekhez, hogy jogait és kötelességeiket maradéktalanul érvényesíthessék és teljesíthessék a demokratikus döntéshozatali folyamatokban. A meglévő készségek kibontakoztatása és az új készségek megszerzésének lehetősége a társadalmi kirekesztettség elkerülésének egyik módja lehet mindenki számára, ami a

legszelesebb értelemben segíti az esélyegyenlőség megvalósulását.

Mivel az élethosszig tartó tanulás a társadalmi igazságosság megteremtésének egyik lehetősége, fontos, hogy ez a potenciál enyhítse a meglévő társadalmi megosztottságokat és egyenlőtlenségeket éppen azáltal, hogy valamennyi fiatal és felnőtt számára hozzáférhetővé válik. Annak érdekében, hogy az oktatási és képzési rendszerek hozzájáruljanak a befogadó, felzárkóztató társadalom megteremtéséhez, el kell hárítani azokat az akadályokat, amelyek gátolják a különböző népességcsoportok részvételét az iskolai és a felnőttkori tanulásban. Különös figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetű rétegekre, illetve azoknak a korlátozásoknak a megszüntetésére, amelyekkel ezeknek a közösségeknek szembe kell nézniük. Ha az egyének valamilyen okból képtelenek bekapcsolódni abba a tanulási formába, amelyet célul tűztek ki maguknak, az élethosszig tartó tanulás, mint a társadalom megváltoztatásának egyik fontos tényezője, csak korlátozottan fogja betölteni feladatát.

Hol tartunk?

Mennyire képes eleget tenni a magyar oktatási rendszer az élethosszig tartó tanulás foglalkozó EU-dokumentumokban szereplő követelményeknek? Nos, már most látható, hogy az eredmény egyes mutatók tekintetében igen csekély. Ennek részben oka, hogy az oktatási rendszerünk inkább újratermeli, mintsem csökkenti a társadalmi egyenlőtlenségeket, a felnőttképzés pedig csak nagyon lassan képes segíteni a hátrányos helyzetű csoportok rugalmas munkaerő-piaci alkalmazkodását.

Több felmérésről is hallhattunk az elmúlt években, amelyek azt voltak hivatottak vizsgálni, hogy a különböző országok diákjai milyen színvonalon olvasnak, értelmeznek, stb. Mondtak rólunk – magyarokról – jót és rosszat is. Lehetünk mi átlagban műveltek, ami azonban tény, hogy a társadalmunk egy része nem a jövő, hanem a jelen kihívásaival kell, hogy szembenézzen. Az élethosszig tartó tanulás minőségét mutatja valahol, hogy igen nagy gondot jelent sokak számára az új kompetenciák (szociális készség, nyelvtanulás, számítástechnika, stb.) hiánya.

A Központi Statisztikai Hivatal felmérése szerint a leginkább rászorulóknak – csupán alapfokú végzettséggel rendelkezők – képzik legkevésbé magukat! A munkaképes felnőtt lakosság jelentős része nem rendelkezik a munkaerőpiacon konvertálható tudással és készséggel, és sajnos hasonló vár a gyermekeikre is.

Adódnak tehát a kérdések: Vajon mi lesz azokkal a társadalom peremére szorult egyénnel, csoportokkal, akik számára a fejlődés már eddig sem volt adott? Az ország elmaradott régióiban, kistérségeiben, a községekben, falvakban újratermelődik a kirekesztettség. Mi lesz a népesség itt élő részével, azokon a helyeken, ahol már a közoktatás biztosítása sem megoldott helyben, hogyan gondolhatna bárki is a felnőttkori, egész életen át tartó tanulásra?

Továbbra is kérdés tehát a tudás igazságos és egyenlő hozzáférhetősége, illetve az, hogy biztosítva lesz-e valóban mindenki számára a tanulás lehetősége, különös figyelemmel a kirekesztettséggel fenyegetett fiatalok és felnőttek esetében (fogytékkal élők, etnikai kisebbségek, stb.).

Gyilkos háttér

Letartóztatták a romagyilkosságok gyanúsítottjait, sokan mégsem hisznek a rendőrségnek és kételkednek abban, hogy a valódi elkövetőket fogták el. A nyilvánvaló bizonyítékok ellenére tovább élnek és virulnak az összeesküvés-elméletek. Nem ok nélkül. Van olyan, amelyik újabb muníciót kapott.

Van-e ok arra, hogy ne higgyünk a szemünknek? Első ránézésre nincs sok. Másodikra sem. **Bencze József** magabiztosan jelentette ki, hogy cáfolhatatlan bizonyítékok állnak a rendelkezésükre, és megfejtették az ügyet. Az országos rendőrfőkapitány beszámolt arról is, hogy „a mestermunka, a bizonyítás azonban most következik”. A köztársasági elnök, a kormányfő, a cigány szervezetek vezetői is gratuláltak már. Ismert: a Nemzeti Nyomozó Iroda a terrorelhárító szolgálat segítségével augusztus 21-én, péntekre virradóra Debrecenben fogott el négy férfit. Két nappal később helyezték őket előzetes letartóztatásba, a gyanú szerint ők követették el az elmúlt egy év román elleni támadásait, amelyekben összesen hatan haltak meg.

Saját siker?

A rendőrség visszavonta a 100 millió forintos nyomravezetői díjat, és a sikert a saját munkájának tulajdonítja. Igaz, ez nem zárja ki, hogy egy vagy több informátor, védett tanú közreműködött a nyomozásban, hiszen azt nem hozhatják nyilvánosságra. A bizonyítékok látszólag önmagukért beszélnek.

Két gyanúsított DNS-mintáját is megtalálták a helyszínen. A házkutatások során találtak egy térképet, melyen a kilenc eddigi helyszín mellett további települések is szerepeltek bejelölve lehetséges célpontként. Több lőfegyver és több mint 140 különböző lőszer került elő, ezek közül 6 lőfegyver kaliberük alapján azonosságot mutat a

bűncselekmény-sorozatban használt lőfegyverekkel. A nyomozók lefoglaltak egyéb tárgyakat, ruhákat, technikai eszközöket és három személygépkocsit, amelyek összefüggésbe hozhatók a bűncselekménnyel. Találtak célzást segítő eszközöket, Molotov-koktélok készítéséhez alkalmas anyagokat is.

Úgy tűnik, meglett az eredménye a 4,5 millió hívás ellenőrzésének, ezt a számot a rendőrség többször is hangsúlyosan említette. Többször szó esett arról, hogy milyen hibákat követhetnek el az elkövetők, és könnyen elképzelhető, hogy a szinte mindent tudó (híváskezdeményezés vagy -fogadás nélkül is bemérhető, utólag is ellenőrizhető) mobiltelefonok használata közben túl könnyelműek voltak. Bencze József utalt arra, hogy a telefonból származó adatok segítségével, teljesen hagyományos módszerrel tudták a bűnügyi nyilvántartásban nem szereplő gyanúsítottakat megtalálni. Végül, a rendőrség által emlegetett rasszista motivációt a gyanúsítottak esetén található horogkeresztes tetoválások legalábbis nem cáfolják.

Kétkedő hangok

Elhamarkodott és korai lenne azonban az ügyet máris lezártnak tekinteni. Nem azoknak a véleményére, az összeesküvés-elméleteket gyártókéra

A debreceni szórakozóhely, ahonnan a roma gyilkosságok feltételezett elkövetőit előállították.

Fotó: www.haon.hu

gondolunk persze, akik akkor sem hinnének a rendőrségnek, ha a gyilkosságokról videofelvételkel, a gyilkosoktól pedig beismerő vallomásokkal rendelkeznének. Ők, miként egyesek az amerikai holdraszállást, valószínűleg hamisítványoknak, stúdióban felvettnek gondolnák ezeket. Jó pár nyitva hagyott kérdés, a tapasztalat és egy frissen előkerült dokumentum azonban óvatosságra int. Nagy port felvert gyilkossági ügyekben már többször tévútra futott a nyomozás, sokszor az előítéletek, a közvélemény és a média, illetve a rendőrség eredményfelmutatási kényszere miatt. Márpedig ezek a tényezők most is fennállnak.

2002 márciusában a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság **Burka Ferencet** és fiát ítélte 15, illetve 13 év fegyházra. A két cigány férfit azzal vádolták, hogy nyereségvágyból megölték egy embert. A Debreceni Ítéltábla négy évvel később, 2006-ban bizonyítékok híján felmentette őket. Összesen 45 millió forint kárpótlást kaptak.

A 2002-ben elkövetett, nyolc halálos áldozatot követelő móri bankrablás után három évvel **Kaiser Edét** a Fővárosi Ítéltábla találta (mint utólag kiderült, itt is tévesen) bűnösnek és tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélte.

Balla Irmát, a debreceni fideszes önkormányzati képviselőt két éve gyilkolták meg, és a rendőrség egyelőre nem tudja eldönteni, hogy a fia ölte meg, vagy mint újabban felmerült, a háza melletti építkezésen dolgozó (tettét beismerő, majd a vallomását visszavonó) segédmunkás.

A romák elleni sorozatgyilkosság ügyében azt a tényt egyre kevesebben tagadják, hogy a valódi elkövetőket fogták el. Pontosabban, hogy a négy elfogott között van

Kommandósok kísérik az egyik feltételezett elkövetőt.
Fotó: www.metropol.hu

olyan is, akinek köze van a gyilkosságokhoz.

A kétkedők azonban a felelősséget továbbra is a kormányra és a rendvédelmi szervekre hárítanák. Nem ok nélkül. A fő kérdések elsősorban akörül forognak: hibáztak-e a rendőrök, és ha igen, hol? Elfogtak-e minden elkövetőt, és nem lehetséges-e, hogy ártatlanokat is letartóztattak? Elképzelhető-e, hogy az értelmi kitervelők, vagy a bűncselekmények költségeit fedezők szabadlábon vannak, vagy esetleg a nemzetbiztonságnál, a kormánynál kell keresni őket? Ezek a kérdések persze sok bűneset kapcsán felmerülnek, és már csak a rendőrség fent bemutatott kudarcai miatt is kötelező feltenni őket.

Ami a legutolsó kérdést illeti, azt az összeesküvés-elméletek közé sorolhatnánk, ha augusztus 29-én nem került volna nyilvánosságra az Index internetes portál fórumán néhány oldal, amit láthatólag a Nemzetbiztonsági Hivatal belső adataihoz hozzáférő személy töltött fel. Az NBH-nál belső vizsgálatot rendeltek el az ügyben.

A Magyar Televízió Híradója már korábban hírül adta, hogy értesülésük szerint az egyik letartóztatottat 2004-től figyelték, telefonbeszélgetéseit lehallgatták, de meg-

figyelését két hónappal az első romatámadás előtt befejezték. A gyanút látszik megerősíteni a friss dokumentum is, amely szerint **K. István** ellenőrzését annak ellenére szüntették meg, hogy a férfi lőfegyverek és lőszer beszerzését tervezte.

Az irat szerint a szintén a gyanúsítottak között lévő **Cs. Istvánt** a Katonai Biztonsági Hivatal szervezte be és leszereléséig „titkos kapcsolatként foglalkoztatta”. A feljegyzés kiemeli, „a gyilkosság gyanúsítottjaiként őrizetbe vett személyek valamilyen nyien szerény anyagi körülmények között éltek. Több esetben még az is nehézséget jelentett számukra, hogy elutazzanak, jegyet vegyenek a szélsőséges zenekarok koncertjeire. Ismertté vált szellemi képességeik nem teszik őket arra alkalmassá, hogy önállóan előkészítsenek, megszervezzenek, majd végrehajtsanak egy kvalifikáltságot feltételező gyilkosság-sorozatot, melyhez alapos, feltűnés nélküli helyszíni felderítésre és pontos végrehajtásra volt szükség.”

Az Országgyűlés nemzetbiztonsági bizottsága következő ülésén foglalkozni fog az üggyel. **Lázár János**, a honvédelmi és rendészeti bizottság fideszes elnöke nyilatkozatában érzékeltette, elkép-

zelhetőnek tartja, hogy a Hivatal megakadályozhatta volna a gyilkosságsorozatot.

Az, aminek látszik

A nyomozás jelenlegi adatai a rendőri vezetők szerint cáfolják, hogy az elkövetők külső forrást vettek volna igénybe. Úgy tűnik, egyelőre legalábbis meg kell barátkozni a gondolattal, hogy sok minden van, amiről nem tudunk, és soha nem is fogunk tudni.

Kisléta:
vajon megelőzhető lett volna?
Fotó: MTI

Cs. István beszerzése akár rutinfeladat is lehetett, ugyanakkor az ügy szempontjából kulcskérdés is lehet, hogy korábban miért szervezték be, milyen intenzitású volt a kapcsolat és milyen célra használták azt, és miért engedték el éppen akkor, amikor szervezkedni kezdett.

Bár számos, a nyomozás sikerére vonatkozó kétség tulajdonképpen a józan ész segítségével is eloszlatható, tekintve, hogy jelenleg is folynak a szakértői vizs-

gálatok (keréknyomok, fegyverek, további DNS-vizsgálatok), nyilvánvalóan nem várható el, hogy mindenki minden apró részletet firtató kérdésére választ kapjon. Papp Péter, a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság bünyügyi igazgatója tipikus magyar jelenségnek tartja, hogy az emberek ebben az esetben, miként a kiskunlacházi gyermekgyilkosság ügyében is, kételkednek a nyomozás eredményeiben, és már a napnál is világosabb dolgokat sem hiszik el. Bencze József leszögezte, le-

mond, ha kiderül, hogy mégsem a gyilkosokat kapták el. A kételyek azonban ma nem a feltételezett gyilkosok személyét illetően merülnek fel, hiszen a nyilvánosságra jutó információk alapján elég-gé valószínűnek látszik, hogy valóban őket fogták el. A társadalmi méretű kétely tárgya a homályos háttér. Ha úgy tetszik, a gyilkos háttér, ami hozzájárult ahhoz, hogy ez a valójában nagyon is amatőr mikrokommándó nagyon is profi hadművelet-sorozatot hajtott végre.

A LETARTÓZTATOTTAK

K. Árpád (42 éves), a debreceni Replika együttes alapító tagja és egykori dobosa. A hírek szerint az utóbbi időben hangtechnikus volt, de korábban Izraelben egy kibucban is dolgozott. A Replika tagjaként rendszeresen hordott antirasszista pólót.

K. István (36), K. Árpád testvére, cukrász végzettséggel rendelkezik. Ismerősei szerint korábban többször megvert romákat (más források szerint fiatalokként követett el bűncselekményeket, de azok nem voltak erőszakos jellegűek). K. István azok között lehetett, akik (a szélsőjobboldali Keleti Arcvonal Bajtársi Szövetség tagjaiként) 1995-ben felgyújtották a debreceni zsinagóga tóratekercseket őrző szekrényét, de ellene bizonyítékok hiányában a bírósági szakasz előtt megszüntették az eljárást. A testvérpár valamennyi bűncselekmény helyszínén jelen lehetett.

P. Zsolt (30). A Galgagyörkön történt támadás miatt több emberen elkövetett emberölési kísérlettel gyanúsítják.

Cs. István (28), fazekas és hidegburkoló, szakképzett gépkocsivezető. A debreceni Bocskai István Lövészdandárnál teljesített szerződéses katonai szolgálatot, majd Koszovóban szolgált gépkocsivezetőként. 2008-ban szerelt le a honvédségtől. Állítólag gyermekkor óta gyűlöli a cigányokat, bőrfejűként egy csoport tagjaként vert meg romákat. Elképzelhető, hogy ő volt a négyfős csoport fegyverszakértője és beszerzője. Egyes hírek szerint ő volt az, aki a támadások előtt motorral felderítette a terepet. A rendőrség azzal gyanúsítja, hogy a tiszalöki gyilkosnál ő vitte a helyszín közelébe a K. testvéreket. Internetes fórumokon Csontrabló néven buzdított romák megölésére.

TÍZ ÁLLÍTÁS ÉS A LEHETSÉGES MAGYARÁZATOK

1. Három gyanúsított tagadta, hogy köze lenne a bűncselekményekhez, egyikük hallgatásba burkolózik. Ez nem jelent semmit, az ellenük felhozott bizonyítékokat még nem ismerik.
2. **Cs. István** szoros kapcsolatban állt sógorával, egy aktív, hajdúhadházi rendőrrel. Az illető Cs. István gyesen lévő testvérének férje, egy kis kapitányság ügyeletes tisztje. A rendőrség ellenőrizte őket, és egyiküknek sincs köze a gyanúsítottak által elkövetett bűncselekményekhez.
3. A Népszabadság információi szerint még három, már azonosított embert keresnek a gyilkosságokkal összefüggésben. **Petőfi Attila**, a Nemzeti Nyomozó Iroda vezetője szerint egyelőre nem keres további gyanúsítottakat a rendőrség.
4. A tarnabodi lövöldözés után a rendőrség előzetes letartóztatásba helyezett három roma fiataalt, akiket a debreceni rajtaütés után szabadon engedtek (bár az eljárás velük szemben továbbra sem szűnt meg). Nem ők voltak azok, akik Molotov-koktélokot dobtak és rálőttek a (nem romák lakta) házakra. A gyanú velük kapcsolatban a rendőrség állítása szerint nem a bűncselekmény elkövetése volt, hanem az, hogy a bűncselekményekhez használt fegyverekkel vagy az elkövetőkkel kapcsolatba kerültek.
5. A rendőrség az első hírek szerint három, a gyanúsítottak tulajdonában lévő terepjárót is lefoglalt, amelyeket a támadások helyszínein a helybeliek láttak. Az újabb híradások ezt nem erősítették meg. A rendőrség egyelőre nem számolt be arról, hogy megtalálták volna az egy vagy több keresett terepjárót.
6. A négy férfi közül kettőt nyolc bűncselekmény elkövetésével, míg a másik kettőt egy-egy támadással gyanúsítják. A rendőrség korábban még azt közölte, hogy két gyanúsítottat kilenc bűncselekménnyel gyanúsítanak. Nem lehet tudni, hogy melyik a hiányzó eset (a tarnabodi vagy másik).
7. Egy későbbi gyanúsítottat (Cs. Istvánt) a rendőrök elengedtek a debreceni szórakozóhelyről, majd utána az egyik alkalmazottal telefonon hívták vissza. Nincs rá magyarázat. Elképzelhető, hogy a nyomozók hibáztak.
8. A Pest megyei rendőrök a tatárszentgyörgyi kettős gyilkosság helyszínén végzett nyomrögzítéskor súlyos hibákat követtek el. **Papp Péter**, a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság bűnügyi igazgatója szerint ezeket helyrehozták, és később az ott talált nyomok a vélhető tettesek elfogását nagyban segítették. Fegyelmi vizsgálatokat követően a hibát ejtő rendőrök anyagi következményekkel is járó fenytést kaptak.
9. Valószínűleg mind a négy gyanúsított (**K. Árpád** is) szélsőjobboldali eszméket vall, de sem a környezetükben, sem családtagjaikban nem merült fel a gyanú, hogy közülük lehet a sorozatgyilkossághoz. Mivel valamennyi helyszínen valószínűleg csak a testvérpár vett részt, ezért csak az ő családtagjaik, baráti körük vizsgálandó. Több olyan eset is elképzelhető (akár éjszakai munkavégzés, akár a cinkosság), amely azt eredményezte, hogy a környezetük vagy nem tudott a gyilkosságokról, vagy nem beszélt róluk.
10. Képzettségük, ismert életkörülményeik, anyagi helyzetük valószínűtlenné teszik, hogy nagy értékű terepjárókat, fegyvereket, lőszereket birtokoltak volna. Tényleges jövedelmükről, vagyonukról nincs nyilvános adat.

Közbiztonság javítása Drogmegelőzés Áldozattá válás megelőzése

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területi Cigány Kisebbségi Önkormányzat és a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya közös záró konferenciát tartott 2009. szeptember 18-án, Szolnokon. A konferencián elfogadták azt a feladattervet, amely a kisebbségi önkormányzatok és civil szervezetek bevonását célozza a közbiztonság javítása, a drogmegelőzés és az áldozattá válás megelőzése területén.

Fejér Andor, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat Közgyűlésének elnöke véleménye szerint mindenki számára érzékelhető az egyre nagyobb

terhet jelentő feszültség, amely egyrészt a tolerancia hiányából, másrészt a szűkös megélhetési körülményekből, illetve egyes emberek magatartási problémáiból

adódik. Komoly, morális válság alakult ki az országban – mondta, egyre többen, származástól függetlenül kerülnek nehéz anyagi körülmények közé, kilátástalan helyzetbe, ezért sajnos nagyon sokan fognak a bűnözés fegyveréhez nyúlni. A feszültségek csökkentésében mindenkinek nagyon komoly felelőssége van. Hangsúlyozta, hogy a közös megoldás megtalálására a jelen konferencia is lehetőséget ad.

Dr. Simon Tamás rendőr dandártábornok, rendőrségi főtanácsos, Jász-Nagykun-Szolnok megyei rendőrfőkapitány, mint mondta, bűn nincs elkövető nélkül, mint ahogy a társadalom sem lehet meg hatékony és alkalmazható bűnmegelőzés nélkül. A bűnmegelőzés a közbiztonságot szolgálja, amely azt jelenti, hogy az állampolgárok jogait és kötelességeiket biztonságban és félelem nélkül érvényesíthetik. A közbiztonság pedig a

megélhetés, a szociális, az egészségügyi, a kulturális ellátottsághoz való jogot jelenti. A köz és a magánélet harmóniájára való törekvés, nem utolsósorban a demokratikus társadalom morális követelményeihez való alkalmazkodás szintén a közbiztonság elvitathatatlan részét kell, hogy képezze. A társadalomban az utóbbi időben nyugtalanító jelek voltak tapasztalhatók, melyek zavarták a biztonságot, különösen nyugtalanító az intoleranciához kapcsolódó bűncselekmények szaporodása – mondta. Nem szabad lebecsülni a média igen erős erőszak-közvetítő hatását sem.

Ezt a problémakört ismerte fel a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság több szervezettel, önkormányzattal együtt és láthatóan egy hiánypótló projektet tervezett meg és hajtott végre, „Biztonságban a közterületeken az összefogás erejével” címmel. A projektben

Egyre több a fiatal áldozat

A drog áldozata

olyan eredményeket, hatásokat sikerült elérni, hogy méltó arra, hogy utóélete legyen. A program célja olyan együttműködő struktúrák kialakítása, amelyek segítségével a kisebbségi önkormányzatok és a civil szervezetek közösen dolgoznak a probléma megoldásán. Megállapítható – hangsúlyozta a rendőrfőkapitány –, hogy a közös programok megvalósítása, a folyamatos együttműködés kiemelten fontos a kisebbségi önkormányzatok és a rendőrség szervei között.

Alapvető, hogy a jövő generációja tanulja meg mi az érték, valamennyien ismerjék meg a tetteik súlyos következményeit. Az áldozatvédelmi irodák működése során tudatosítani kell, hogy az áldozat – mint ahogyan az elkövető is – bármilyen származású ember lehet. Külön odafigyelést kell szentelni az etnikai indíttatású bűncselekmények áldozatainak védelmére, így alakulhat ki a jövő generációjával egy olyan kapcsolat, amely során sikerül kinevelni egy rendőrbárát generációt, amely számára a rendőr szó nem a félelmet, az ellenszenvet fogja jelenteni, hanem a megoldást, a biztatást. Összességében egy erős, felvilágosító propaganda tevékenységre van szükség.

Lukács Mihály, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területi Cigány Önkor-

mányzat elnöke előadásában kiemelte azt a három konferenciát, melyet a rendőrséggel való együttműködés keretében szerveztek. Tekintettel arra, hogy a Jász-Nagykun-Szolnok megyében hét kapitányság és 43 cigány kisebbségi önkormányzat működik, szükségesnek tartották, hogy ne csak a megyeszékhelyen, hanem régiós szinten is rendezzenek egy-egy konferenciát. Az első, június 12-i konferencia alkalmával a jászberényi térséget érintették, a második, július 3-i a törökszentmiklósi, a szolnoki és a kunszentmártoni kapitányság területét, a szeptember 1-jén megrendezésre kerülő harmadik konferencia pedig Tiszaörsön a karcagi, a tiszafüredi és a mezőtúri térséget vonta össze. A rendőrséggel való együttműködést összességében pozitívan értékelte.

Az elnök tájékoztatást adott arról, hogy a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területi Cigány Kisebbségi Önkormányzat és a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság az eddigi együttműködésre alapozva új projekt indítását vállalta. Ennek keretében a rendőrség vállalta, hogy saját állományán belül 2010. január 1. napjától kötelezővé teszi a cigány népismeretek oktatását, valamint folyamatos felvilágosítást tartanak a diákok, szülők és pedagógu-

sok jogairól, kötelezettségeiről a konfliktusok megelőzése érdekében.

Csóka János, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területi Cigány Kisebbségi Önkormányzat Sport és Kulturális Bizottságának elnöke az ifjúsági, az egészségügyi és a felvilágosító program fontosságát hangsúlyozta. A program egyik fő eleme a rendszeres sporttevékenység megszervezése a fiatalok számára. A projekt keretében kispályás labdarúgó-torna éves szinten történő megrendezését tervezik. Tekintettel arra, hogy manapság a gyermekek zömét a számítógépes játékok kötik le, és egyre nagyobb érdeklődés mutatkozik a drogok használata iránt is, a rendszeres sportrendezvények nagyban elősegíthetik az

mat teremtenek arra, hogy az ott kialakult párbeszédnek révén a rendőrség és a cigány lakosság megismerje egymás nézeteit, elvárásait. Így javulhat a másik csoportról kialakult vélemény, és vélhetően csökken a két csoport között meglévő előítéleteség. A közös sporttevékenység segít a közös szemlélet kialakításában, ezt túlmenően pedig elősegítheti a rendőri pálya választását a fiatalok körében – mondta az elnök.

Kökény Kálmán bűnmegelőzési előadó kiemelte a rendőrség és a cigány szervezetek együttműködésének fontosságát. Mint mondta, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság a projekttel új szellemiséget fogalmazott meg. „A másság nem ok, hanem érték” elv el-

Az egészséges életmódra nevelés egyik eszköze a sport

egészséges életmódra nevelést és lehetőséget biztosítanak a fiatalok számára a hasznos szabadidő eltöltésére is – vélte az elnök. A sportolás javítja a szellemi és fizikai erőnlétet és segít az egyén jellemének formálásában, hiszen sportolni csak a meglévő szabályok szerint és a sporttársak tiszteletben tartásával lehet – hangsúlyozta az elnök. Mint mondta, a várhatóan közel ötven csapat részvétele szükség-szerűen több napos sportrendezvényt jelent majd. E rendezvények kiváló alkal-

fogadása mindenki számára egyaránt fontos kell, legyen – hangsúlyozta, hiszen a fiatalokban pozitív jövőképet kell kialakítani.

A konferencián elfogadásra került az a program, amely a közbiztonság javítását, a drogmegelőzést és az áldozattá válás megelőzését célozza, melyben kiemelt szerepet szánunk a helyi cigány kisebbségi önkormányzatokkal és a cigány civil szervezetekkel való együttműködésnek.

JÓT, S JÓL

A BAJNAI CIGÁNY KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZAT RENDÉSZETI PÁLYÁRA IRÁNYÍTÓ ROMA PROGRAMJA

Ma hazánk egyik legégetőbb társadalmi problémája a cigány kisebbség sikeres vagy sikertelen integrációjának megválaszolatlan kérdése. A problémakörrel foglalkozók közül addig többek bizonyosan eljutottak, hogy a generációs problémák lehetséges megoldásának kiindulópontja a roma fiatalok oktatása, csak hogy a kormány látszólagos oktatási integrációra törekvő normatív elosztó rendszere, a sok helyütt kiégett tanári kar, a felháborodott családok és nem utolsósorban a kulturális különbségekkel rendelkező cigány gyermekanyag az eredményes oktatási integrációból inkább elvett, mintsem hozzáadott volna. S ekkor még nem szóltunk a gyakran valóban és élesen megnyilvánuló, cigány és magyar felek részéről jelentkező, egymás iránti tisztelet hiányáról.

Ilyenkor nem marad más, mint a helyi kezdeményezések, az összefogás és a hit, miszerint jót, s jól cselekszünk.

A Cigány Kisebbségi Önkormányzat eddigi, oktatás terén kifejtett munkája – Az alapozás

Bajna község Komárom megyében található. A cigány lakosság aránya

a többségi társadalomhoz képest 15–20%-os, leegyszerűsítve, a községben működő általános iskola egy-egy 25 fős osztályában maximum három cigány gyermek tanul. Anyanyelvük magyar, hagyományaik leginkább csak temetéskor nyilvánulnak meg, és mert több száz évre visszavezethető közös történelmük van a falusiakkal, így az együttélés mellett több érv szól, mint máshol, épp el-lene.

Cigány kisebbségi önkormányzatunk harmadik ciklus óta tevékenykedik, összetételét tekintve, női tagokból áll. Célkitűzésünk szerint az egész faluközösségért dolgozunk, hiszen hiába a beilleszkedésre kész cigány közösség, ha a többségi társadalom befogadó készsége a nullával egyenlő és hiába a nyitott többségi társadalom, ha a kisebbség nem látja értelmét a társadalmi normák betartásának.

A helyi általános iskola szakmai hozzáértését és a cigány szülők együttműködését igazolja, hogy nincs többszörösen osztályt ismétlő, túlkoros diák, és a továbbtanuló fiatalok körében is alacsony a lemorzsolódás. Mivel a gazdasági válság leginkább a közép-dunántúli régiót sújtotta, így bekövetkeztéig a tanult ember

munkához jutott. Nem csoda tehát, hogy kisebbségi önkormányzatunk egészséges integrációs törekvéseit az oktatáson keresztül próbálta érvényre juttatni.

Tavaly, együttműködésben a helyi plébános, **Nyíri Róbert** kanonok úrral, esti tagozatos gimnázium beindítására tettünk kísérletet. Az iskola szakmai hátterének biztosítását az esztergomi Ferences Gimnázium vállalta. Az első évet huszonhét diák végezte el. Mivel az iskolába sok roma fiatal is járt, így rövidtávú motivációként felmerült, hogy cigány és magyar identitásukban megerősödött, kortársaiknak jó példával szolgáló, elhivatott rendőröket faragjunk belőlük.

Rendészeti Pályára Irányító Roma Program – Fejleszthető kompetenciákra építünk

Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium immár hatodik alkalommal rendezi meg roma fiatalok számára a rendészeti pályára irányító programot. A pályázati felhívás szerint a nappali tagozat 11. és 12. évfolyamán tanuló roma fiatalokat várnak. A program sikeresnek bizonyul, ám nem számol épp azokkal az alapvetésekkel és meghatározó hiányosságokkal, ame-

Veni sancte,
azaz évnyitó
a templomban

Tokár Imre János atya, a Ferences Gimnázium igazgatója – A ferences lelkiség nagyban ösztönzi a fiatalokat a tanulásra

lyekből a saját rendészeti roma projektünk épp kiindul.

Megállapításaink szerint a roma fiatalok lényegesen kevesebb számban fordulnak elő érettségit adó intézmény nappali tagozatán, s ahogy a megcsontított cigány ösztöndíjrendszer nem számol az esti tagozatos roma diákokkal, úgy az országos roma program sem. A rendőriskolai felvételi követelményekből kiindulva egyértelmű, hogy olyan magas kritériumokkal bír, amelynek eléréséhez szükséges kompetenciákkal a cigány fiatalok nem rendelkeznek. Nem elhanyagolható szempont az sem, hogy fiataljaink féltelmet, olykor pedig előítéletet táplálnak a rendőrség irányába, illetve problémát jelenthet számukra a későbbiekben a saját közösségükkel folytatott munka. A diákok maguk megfogalmazzák, hogy bizonytalanok a rendőri állományba való sikeres integrációjukban, esetleg tartanak saját közösségük megvetésétől is. Identitásukban gyenge fiatalokról van szó, akik esetében a rendészeti pálya iránt mutatott családi támogatás és motiváció is gyenge. Előfordul, hogy baráti és családi környezetük, valamint szociális körülményeik miatt nem tudják megtartani büntetlen előéletüket, egészségtelen életmódot és életvitelt folytatnak, ami következtében nem felelnek meg az egészségügyi és alkalmassági vizsgálaton.

Konkrét intézkedéseink – Mi nem utazunk a pozitív diszkriminációra

Mivel községünkben esti gimnázium indult, a programban tíz diák is részt vehet, ami falusi viszonylatban véve

rendkívüli eredménynek tudható be. Az iskola életében nagy szerepe van a kisebbségi önkormányzatunknak, ahol leendő szociálpedagógusként és esélyegyenlőségi szakemberi végzettségemmel mentori feladatokat is ellátok. Saját programunkba – szemben az országos programmal – húsz helyett, huszonöt évesen is be lehet kapcsolódni, ugyanakkor nem csak 11. évfolyamtól foglalkozunk a gyerekekkel, hanem a büntetlen előítéletű megtartásának okaként, már a szakközépiskola első osztályától, tehát 9. osztálytól. S ha már a mentori munkáról van szó, a program ideje alatt a fiatalokat tudatosan felkészítjük a rendőrképző felvételi alkalmassági vizsgálataira és vizsgáira, így az egészségügyi, a pszichológiai és a fizikai, valamint a műveltségi tesztekre.

Fontos tudni, hogy a fiataloknál azokat a gyengeségeket igyekszünk erősségekre fordítani, amelyek által hozzájuthatnak a felvételiben lehetséges összes plusz pontszámhoz. Így például együttműködést kötöttünk a helyi sportegyesülettel, ahol a fizikai felvételi követelményekhez mérten már a felvételi előtt három évvel rákészülnek a diákok a megmérettetésre. Személyiségfejlesztő és csoportépítő tréningben vesznek részt, ahol a felvételi pszichológiai tesztekre készülhetnek. Támogatjuk, hogy a három év alatt szerezzenek B kategóriás jogosítványt, a gimnáziumon keresztül pedig nyelvvizsgára készülhetnek angol és lovári nyelvből, bűnügyi tantárgyból érettségizhetnek és speciális történelem órán is részt vehetnek, illetve számítógépes vizsgát is tehetnek. Mindezek – mint ahogy arról korábban szó esett – plusz pontokat jelentenek a felvételinél.

A Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság és a Komárom Megyei Területi Cigány Kisebbségi Önkormányzat között létrejött együttműködés értelmében, a fiatalok esetében, ha rendelkeznek a helyi települési cigány kisebbségi önkormányzat támogató nyilatkozatával, a főkapitányság eltekint az alaposabb családi háttér vizsgálatától. A rendőrséggel közösen szervezett programok során a fiatalok megismerkedhetnek a rendőri hivatással, a használt eszközökkel, a rendőri morállal, elvi és gyakorlati síkon is a lehetőségekhez mérten. A közös programok során személyes ismeretséget kötnek rendőrökkel is, amely hozzásegíti őket ahhoz, hogy elképzeljék magukat – már szakmát szerezve – a rendőri állományban. A mentortól, valamint cigány származású rendőröktől állandó támogatást és bátorítást kapnak arra nézve, hogy ez a hivatás a saját közösségben is elfogadható, sőt becsülendő. A program során a fiatalokat arra ösztönözzük, hogy becsüljék meg büntetlen előéletű státuszukat, illetve példamutató, kifogástalan életvitelt folytassanak – ehhez a mentorok személyes példamutatással járulnak hozzá.

A helyi polgárőr szövetség által pedig lehetőségük nyílik arra is, hogy saját településünkön óvják a rendet.

Összegezve, a program sikere nem is annyira a pénzen, és nem is a cigány fiatalok kitaratásán és szorgalmán múlik. Ahhoz, hogy a program végkimenetele sikeres legyen, az a több intézményt is érintő közös célon, és határozott tenni akaráson múlik. Jelen esetben együttműködő partner a települési önkormányzat, a helyi katolikus egyház, a cigány kisebbségi önkormányzat, a Temesvári Pelbárt Ferences Gimnázium, a Területi Cigány Kisebbségi Önkormányzat, a sportegyesület, a megyei rendőr-főkapitányság, a polgárőr szövetség, s nem utolsósorban a szülők.

S hogy jól került-e meg szervezésre a fiatalokat körülölelő helyi „szociális háló”? Egyelőre, ebben áll a nagy titok.

Kissné Oláh Anita

FELHÍVÁS

A magyar társadalom nem egyszer sodródott súlyos válságba, de – ha nem fosztották meg nemzeti szuverenitásától – mindannyiszor gátat tudott szabni a belviszálynak, meg tudta óvni hazáját a polgárháborútól. Most két romboló válsaggal kell szembesülnünk. Javainknak, családunk megélhetésének, jövőt teremtő erőfeszítéseinknek a bizonytalansága és az indulatok robbanásának veszélye egyidejűleg fenyeget.

Különböző népcsoportok tagjaiként évszázadok óta élünk együtt, s valamennyiünk nyugalmanak az egymás iránt tanúsított megértés, türelem és segítőkészség volt a biztosítéka. Ma ezeknek a készségeknek: lelki, szellemi erőinknek gyors fogyatkozása adja a legtöbb okot az aggodalomra.

Tehetetlenül vesszük tudomásul a már eltagadhatatlan tényt: a legszámosabb kisebbségi népcsoport – a magyar cigányság – a rendszerváltozás legnagyobb vesztese. Az ő köreikben a legnagyobb a munkanélküliség, a legalacsonyabb szintű az iskolázottság, s itt mérhetők a nyomor legsúlyosabb következményei: a korai halál, a test és a lélek egészségének drámai romlása, a devianciák és a bűnözés kiugró mutatói. A válság elmélyülésének legfőbb oka az, hogy a szegénységbe, egzisztenciális reménytelenségbe zuhanó többségi társadalom már nem kínálhatja a felemelkedés esélyét a legmélyebbről indulóknak. Fennáll annak a veszélye, hogy a cigányok a magyarokban, a magyarok a cigányokban látják nyomorúságuk okát, s kérlelhetetlen ellenséggént fordulnak szembe egymással.

Minden felelősen gondolkodó állampolgárnak tudnia kell, hogy sorsunk közös, s ezért együtt kell megteremtünk békén és boldogságunk feltételeit. A felelősség része az is, hogy visszautasítjuk, amikor valakit cigány származása miatt, a cigányság kultúrájához való tartozása miatt, lényegében faji alapon ítélnék el.

Minden törvényes eszközzel álljuk útját annak, hogy a mélyülő gazdasági és politikai válság etnikai konfliktusokba torkolljon!

Városokban és falvakban, az egyházakban és a munkahelyeken szervezzük meg a cigány-magyar együttélés feltétlen híveinek kis köreit!

- Kölsönös szolgáltatásokkal – tanítással, gondozással, házi munkával – segítsük egymás mindennapi életét!
- Együtt követeljük a tulajdon, a törvényesség, az emberi méltóság rovására elkövetett vétségek szigorú megbüntetését!
- A közbiztonság védelmében közösen alakítsunk polgárőrségeket a rendőrség munkájának megsegítésére!
- Együtt lépünk fel az emberhez méltatlan körülmények megváltoztatásáért!

Felhívunk minden magyar állampolgárt, aki kezdeményezésünkhöz csatlakozni kíván: a felhivas@bla.hu e-mail-címre küldött nyilatkozatával jelezze szándékát!

Az alábbiakban közöljük a felhívást aláírók névsorát:

Babai János
Balog Zoltán
Báthory János
Bogár László
Csányi Vilmos
Erdődi József István
Erdődi József Istvánné
Erdődi Zoltán
Farkas Flórián
Farkas Gábor

Farkas Gabriella
Freund Tamás
Gábor Ágnes
Gazsó Ferenc
Gelsei Gábor
Gerő András
Granasztói György
Hankiss Elemér
Hegedűs Zsuzsa
Illyés Mária

Jánosi Katalin
Jánossy András
Járai Zsigmond
Jelenits István
Jónás Judit
Kende Péter
Kodolányi Gyula
Kulin Ferenc
Lányi András
Náray-Szabó Gábor

Parragh László
Pozsgay Imre
Schmidt Mária
Schweitzer József
Sonkoly Gábor
Vámos Tibor
Várady Tibor
Magyar Antifasiszta
Ligaszövetség
PFLAG Egyesület

„Ha az Úr nem építi a házat, hiába dolgoznak azon annak építői.
Ha az Úr nem őrzi a várost, hiába vigyáz az őríző.”

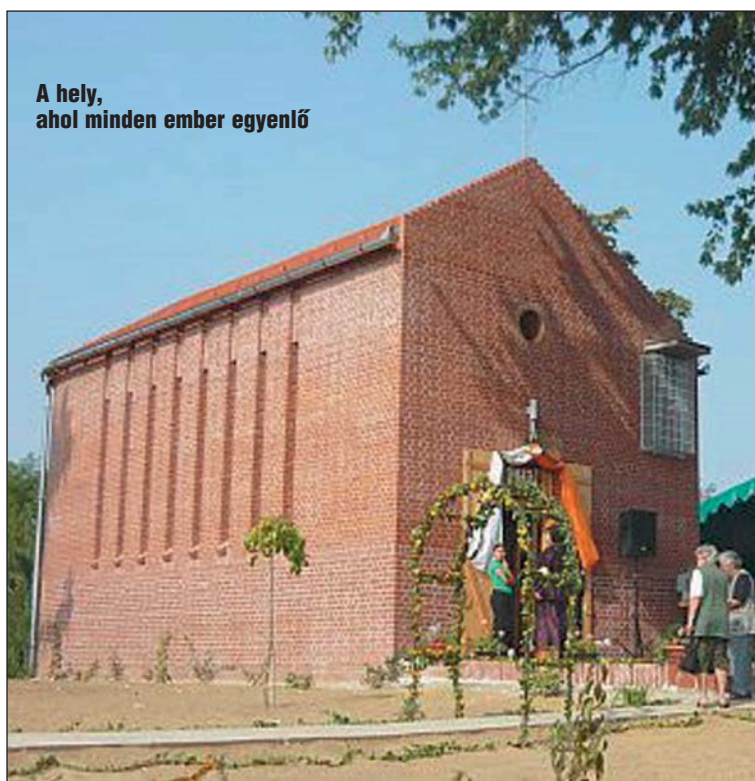
Zsoltárok könyve 127:1

Fél évszázados álom vált valóra: cigánytemplom épült a Kaposvári Egyházmegyében Pálmajor településen

Szeptember 19-én szentelte fel **Balás Béla** kaposvári püspök a roma kápolnát Somogy megyében, az alig 380 lelket számláló Pálmajor településen.

A templom születése a 60-as évekre nyúlik vissza, akkor született meg a templomépítés gondolata. A pálmajori iskola mellett lévő kis területet – későbbi templomkertet – közadományból vásárolták meg az egyház részére. Ide helyezték el az iskola udvarán álló haranglábat haranggal együtt. A település lakói vadgesztenye csemetefákat ültettek az elképzelt templom bejáratának két oldalára. S bár a fák nőttek, csak nőttek, a templom még mindig nem épült fel.

A templomépítés gondolatának felelevenítése többek között a jelenlegi polgármester **Boross Lászlóné** nevéhez fűződik, aki **Horváth Lóránt** atyával közösen kezdett az adományok gyűjtéséhez. A különböző adományoknak köszönhetően felhúzhatták a falakat másfél méteres magasságban, és megvásárolhatták a tetőszerkezet faanyagát. Ezt követően azonban másfél évig nem történt semmi.

A hely,
ahol minden ember egyenlő

Újbóli lendületet a Kaposvári Egyházmegye, az OTP Bank Rt., a Miniszterelnöki Hivatal Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Főosztálya támogatása jelentett. Emellett példaértékű az az összefogás, melyet Pálmajor község település lakói tanúsítottak: minden lakó – gyermek és felnőtt egyaránt – személyenként, ezer-ezer forinttal járult hozzá a templom építéséhez.

A szeptember 19-i felszentelésre ünneplő ruhába öltözött családok sokasága érkezett. A látogatók egy virágkapun keresztül juthat-

tak a templom előtti térre. Az avató ünnepségen, az ünnepi misén az egyházi személyiségek mellett részt vett **Farkas Flórián**, a Lungo Drom elnöke, országgyűlési képviselő és **Szászfalvi László**, az Emberi Jogi, Kisebbségi, Civil- és Vallásügyi Bizottság alelnöke is.

Ki a valódi tettes?

A Nemzeti Nyomozó Iroda nyomozást folytat a 9 helyszínhez köthető 6 halálos áldozattal, 5 sérülttel járó és 55 személy életét veszélyeztető bűncselekmény-sorozat ügyében több emberen elkövetett emberölés bűntett és emberölés bűntett kísérletének megalapozott gyanújával. Az iroda munkatársai 2009. augusztus 21-én a hajnali órákban összehangolt akcióban, Debrecenben egy szórakozóhelyen elfogtak hat személyt, akik közül négy fő megalapozottan gyanúsítható a bűncselekmény-sorozat elkövetésével. A sokakat foglalkoztató romák elleni támadások ügyéről *Simicskó Istvánt*, a Nemzetbiztonsági Bizottság elnökét kérdeztük.

Simicskó István, a Nemzetbiztonsági Bizottság elnöke

– Ön szerint van rasszizmus Magyarországon?

Kétségtelen, hogy az utóbbi időben megszaporodtak azon aggasztó jelenségek, amelyek a társadalmi együttéléshez szükséges belső normák gyengülését jelzik. Ennek okai elsősorban az elmúlt évek szociális válságában keresendők. Azonban ne feledkezzünk meg arról sem, hogy a feszültség enyhítése nem minden közszereplő érdeke. A Kormány felelőssége egyértelműen tetten érhető az elmaradt in-

tegrációs, felzárkóztatási programokban, de a gazdasági válságkezelésbeli alkalmatlanságáról való figyelemelterelésben is. Egy jól működtetett államban az állampolgárok egymással békében élnek, nincs kirekesztés, a társadalmi csoportok között nem az „oszd meg és uralkodj” elv érvényesül, hanem a kölcsönös megbecsülés és tisztelet.

– Véleménye szerint ki vagy kik a felelősök azért, hogy a roma gyilkosságsorozat megoldatlanságával 14 hónapig rettegésben tartottak egy országot?

Számos kérdés maradt megválaszolatlanul mind a mai napig. Úgy szakmai, mind politikai szinten hibák sorozatát sejthetjük. A nyomozóhatóságok szigorú hierarchikus rendben működnek, ezért a felelősséget elsősorban az őket irányító kormányzat szintjén kell keresnünk.

– Az ügy kapcsán már mindenki gratulált mindenkinek. Ami azonban azt a felvetést illeti, miszerint a gyilkosságok akár megelőzhetőek is lehettek volna, és hogy valóban minden elkövetőt elfogtak-e, vannak vélemények pro és kontra. Az pedig még kínosabbá teszi az ügyet, hogy a romák elleni támadások nyomozásáról szóló Honvédelmi és Rendészeti Bizottságon elhangzottakat – Draskovics Tibor miniszter kérésére – 18 évre titkosították. A Nemzetbiztonsági Bizottság mit tesz az ügy tisztázása érdekében?

Reméljük, hogy a tényleges elkövetőket fogták el. A Nemzetbiztonsági Bizottság létrehozott egy tényfeltáró munkacsoportot, hogy az eddig nyilvánosságra került információk és további vizsgálatok alapján kiderítsük, vajon a titkosszolgálatok és nyo-

mozóhatóságok működése, illetve együttműködése olyan szintű volt-e, amelyet ilyen súlyos esetben minden magyar állampolgár jogosan elvárhat.

– *A rendvédelmi szervek mit tesznek a cigányság integrációjának kérdésében? Történt valamilyen előrelépés az elmúlt időszakban a honvédségnél és a rendőrségnél például a roma foglalkoztatottak vonatkozásában?*

Az integrációnak nincs alternatívája. Ha ezt fel-

ismertük, akkor tenni is kell érte, de nem elég annyit, amennyit ez a kormány tett. Üres szavak helyett konkrét cselekvésre van szükség. A polgári élet esé-

lyét valamennyi magyar állampolgárnak meg kell adni. Ezt az esélyt a roma polgártársaink számára is úgy lehet megteremteni, ha a munkavállalás lehető-

ségét szélesítjük, valamint a tanulásban, a minőségi képzésben, a továbbképzésben való részvételt elősegítjük. Különösen fontos lenne mindez a rendőrségnél és a Magyar Honvédségnél.

„Egy jól működtetett államban az állampolgárok egymással békében élnek, nincs kirekesztés”

Simicskó István életrajzi adatai

1961. november 29-én született a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Tiszalökön.

1980-ban érettségizett a csepeli Jedlik Ányos Gimnáziumban.

1985-ben a budapesti Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskolán kereskedelmi üzemgazdász diplomát szerzett.

1985-től gyakornok, illetve osztályvezető-helyettes a Vasértnél.

1989-től a családi vállalkozás, a biztonságtechnikával foglalkozó Simicskó Kft. ügyvezetője.

1996-ban jogi szakokleveles közgazdászként végaz az ELTE Jogi Továbbképző Intézetében.

2002-ben jogász diplomát szerzett az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán.

1993 óta a Magyar Hadtudományi Társaság tagja, 1995-től a Kispesti Polgári Klub, valamint a Hadik András Biztonságpolitikai Klub vezetője.

1991-ben a KDNP-ben kezdi politikai pályafutását, 1994-ben már az Országos Elnökség tagja, majd 1996-ban lemond tisztségeiről és kilép a pártból. 1996-ban belépett a Fideszbe, majd 1997-ben a MKDSZ-hez csatlakozott.

2001-től a kispesti Fidesz szervezet elnöke. Előbb a budapesti, majd 1999-ben az országos választmányba is bekerült, 2001 óta a Fidesz-Magyar Polgári Szövetség Országos Választmányának alelnöke.

1998 óta országgyűlési képviselő. 1998-2000 között a Fidesz frakció helyettes vezetője volt.

2000. május és 2002. május között a Miniszterelnöki Hivatal nemzetbiztonsági szolgálatokért felelős politikai államtitkára.

A 2002. évi választásokon újra a budapesti területi listáról szerezte mandátumát. Május közepétől a mentelmi és a honvédelmi bizottságokban kezdett dolgozni, utóbbiban alelnökként. 1998-tól a külügyi, 2002-től a biztonságpolitikai kabinet vezetője. 1998–2002 között a NATO Parlamenti Közgyűlése magyar delegációjának vezetője, majd 2002-től a küldöttség helyettes vezetője, a védelmi bizottság tagja.

A 2006-os országgyűlési választásokon is a budapesti területi listáról került be a Parlamentbe. 2006-tól a KDNP-Fidesz frakciószövetség frakcióvezető-helyettese és a Nemzetbiztonsági Bizottság elnöke.

A PERZSELŐ NAP ÁRNYÉKÁBAN

David Beeri, Ferkovics József és Radó László jeles kortárs roma festőművészek alkotásaiból nyílik kiállítás **szeptember 25-én** a fővárosi Kossuth Klub galériájában. A perzselő nap árnyékában címmel rendezett kiállításon David Beeri olyan műveit is láthatják az érdeklődők, amelyet csak New Yorkban, Washingtonban, Belgiumban, Tel Avivban és Tokióban tekinthettek meg a képzőművészet iránt érdeklődők.

A kiállítás megtekinthető: Kossuth Klub, Galéria: Budapest VIII. Múzeum utca 7.
Nyitva tartás: hétfő–vasárnap 8-20 óra. Telefon: 06 (1) 338-3166

Dávid Beeri festőművész állandó kiállítása a debreceni Misztika Galériában tekinthető meg.

Elérhetőség: 4026 Magyarország, Debrecen, Bethlen u. 6-8.

Telefon: 06 (52) 320-600, 06-20-9215-747

E-mail: misztika.galeria@t-online.hu Nyitva tartás: 10.00 - 18.30

ROMA ZENÉK A BALKÁNTÓL ANDALÚZIÁIG

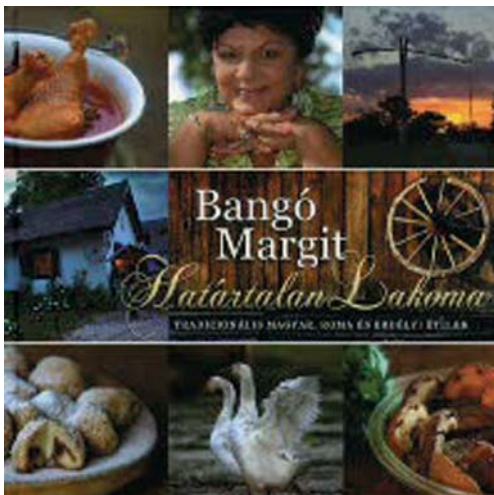
Az **EtnoRom** együttes *Rományi Luma – Gipsy World* című 2006-os bemutatkozó albumával már megmutatta művészi sokszínűségét. A Zene Világnap-jához kapcsolódóan 2009. október 3-án 19 órai kezdettel személyesen is meghallgathatjuk őket a Néprajzi Múzeum aulájában. Az együttes repertoárjában új feldolgozásban, elsőprő lendülettel hangoznak fel magyar, balkáni, szerb, román, orosz, török, spanyol és arab gyökerekig visszanyúló cigány dalok. A koncertet szabolcsi roma táncokkal és szájbőgővel is fűszerezik.

Az EtnoRom együttest a Kalyi Jag világhírű szólóénekes-párja, **Balog József** és **Künstler Ágnes** alapította 2005-ben. Az együttest 2007 márciusában (több mint négyszáz előadás közül) a Budapest Fringe Fesztivál „kiemelt szakmai díjával” tüntette ki a zsűri és meghívta a 2008-as Budapesti Tavaszi Fesztiválra.

Az együttesről bővebben a www.etnorom.hu oldalon olvashatnak.

MI SZEM-SZÁJNAK INGERE...

Határtalan Lakoma címmel megjelent **Bangó Margit** Kossuth-díjas előadóművész **szakácskönyve**. A televízió képernyőjén keresztül a művésznő már az egész országot elkápráztatta szakácstudományával, most nyomtatásban is láthatjuk-olvashatjuk, mi szem-szájnak ingere.

A kötet 52 hagyományos magyar, erdélyi és roma receptet tartalmaz. Aki elolvassa és kipróbálja a recepteket, megtalálja benne az igazi, régi ízeket, az 50–100 évvel ezelőtti tradicionális magyar és erdélyi konyhát éppúgy, mint a hagyományörző roma konyhaművészeti remekműveket. Nagymamáról unokára öröklődtek a receptek: a könyv a gyermekkorban ízelet ételek receptjeit is tartalmazza, de az énekesnő fantáziájának alkotásai is megtalálhatóak benne, autentikus fotókkal kísérvé.

Bangó Margit számára ez az év nem csak a szakácskönyvének megjelenése miatt lesz emlékezetes. Az énekesnő 40 éves pályafutásra tekint vissza, ebből az alkalomból december 29-én nagykoncertet ad a Budapest Sportarénában.

Vállalkozunk? Vállalkozzunk!

LUNGO DROM

Szityaripe andej aver bersa Képzéssel a jövőért

Tanácsadás Vállalkozóknak

A „Képzéssel a jövőért – Szityaripe andej aver bersa” pályázati projekt, vállalkozói és informatikai ismeretek oktatásával segíti elő a roma származású személyek vállalkozóvá válását. A program eddig 220 résztvevővel, négy helyszínen zajlott, ebből Nyíregyházán 57 fő, Albertirsán 60 fő, Barcsen 50 fő, Tiszapüspökin 53 fő tett eredményes vizsgát. Reméljük, lesz, aki sikeres vállalkozóvá válik közülük.

Ezt segíti a www.romavallalkozo.hu honlapon nyújtott jogi és pénzügyi tanácsadás, mely nyitott minden érdeklődő számára. Amennyiben a programunkhoz kapcsolódó információ felkeltette érdeklődését, kérjük, hogy bővebb felvilágosításért forduljon a helyszíneken működő települési tanácsadókhoz.

Nyíregyházán a tanácsadó neve:

Lakatos István

Tel: 06-20-471-7922

Albertirsán a tanácsadó neve:

Gáspár Szilvia

Tel: 06/20-517-5478

Barcsen a tanácsadó neve:

Berényi László

Tel: 06/20-559-2232

Tiszapüspökin a tanácsadó neve:

Csóka János

Tel: 06/30-602-3967

Sáfár Sándor megjárta a poklot avagy egy néptanító a II. világháború utolsó napjaiban és a hadifogságban

Szarvas, 2002 – Wuscher Anna – 1. rész

*Az írás 2002-ben a XLVII. Országos Néprajzi Gyűjtőmunkapályázaton
4. díjat nyert*

A történelemtények tárgyalásán, személytelenül említik a tömegeket a háború események sodrában. A lényeg: hol volt csata. Kiemelik a véresebb ütközeteket, ki vezette a támadó és a védekező seregeket. Győzelem, vereség kinek jutott. Veszteség: anyagiak és emberáldozat számokkal. Hányan kerültek fogságba. Szigorúan csak adatok. Semmi érzélem. Olyan, hogy mennyit szenvedtek a nép gyermekei, valamint elvesztésükkel hozzátartozók, nem mérlegelték azt sem, hogy egy ember elvesztése, hány másik embernek okozott fájdalmat a családjában.

Én azért fogtam tollat, hogy felhívjam a túlélők és családtagjaik figyelmét arra, hogy a történelem az egyének életének összessége. Minél több esemény kerül papírra, annál realisabb a kép az egyes eseményekről és annál kevésbé lehet érzelmek nélkül mérlegelni a történelmi eseményeket.

Sáfár Sándor ismert cigányságtudató, cigány ha-

gyománygyűjtő. Nevével a LD Romalap hasábjain is gyakran találkozhatunk. Fontosnak érzem, hogy életének ezt a szakaszát megismerjék az olvasók.

Életének ezek a fiatal évei, amikor megismerkedett a legmélyebb nyomorral, a közömbösséggel, a megaláztatottsággal. Tanulságos, mert ez juttatta el a szegények, így a cigányok iránti kíváncsiságától az együttérzés, a segíteni akarásig.

Szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy **a legnagyobb nyomorból is van kiút. A kiút a tanulás, mások segítése.**

Az sem mellékes, hogy magyarok és cigányok milyen kevéssé ismerik a szovjet hadifogságban átélt borzalmakat. Ezért szeretném Sáfár Sándor élményei alapján bemutatni egy hadifogságot túlélő hadifogoly életét.

Sáfár iskolái egy részét a komáromi bencéseknel, majd Pozsonyban, végül Pápán végezte. A közösség mindenütt befogadta. Az ifjúság

vezetőjévé nőtte ki magát. Tanárai mindenütt saját gyerekként szerették. 1941 szeptemberében a Pápai Tanítóképző Intézetben végzett. Igazi néptanítónak vált. Lámpás. (Ez a fogalom 1945, de főleg 1948 után eltűnt.)

Kátyra nevezték ki tanítanivalót. Hónapok alatt igazgatótanító lett. Káty Újvidék szomszédságában található. Az ötezer lelkes községben szóróvány magyarok élnek. Sáfár minden percét az emberek között töltötte. Tanított az iskolában, jó kapcsolata volt a német és szerb kollégákkal. Énekkart, zenekart szervezett, ma is színházként emlegetik az amatőr színjátszó csoport munkáját. Zenei kísérettel adták elő a János vitéz című daljátékot. Korát megelőzve vitte színpadra a horvátországi magyar és horvát, illetve szerb lakodalmaszt. Felnevelt szerbeket tanított magyarul. Levente parancsnokként nevelte az iskolából kikerült, de még nem felnőtt (kamasz) fiatalokat. Végül arra is futotta

idejéből, hogy a Sangáj cigány telepen cigány népmeséket gyűjtsön.

1942. október 5-én behívták katonának. Az egész falu (Káty) magyarsága, több száz ember kísérte a vasútállomásra. Megérkezett a vonat. Az emberek – felnőttek és gyerekek – lefeküdtek a sínekre, hogy ne indulhasson a vonat. A késlekedést megunt a főszolgabíró, aki a vonaton utazott. Leszállt, hogy megtudakolja a késlekedés okát. A látvány és a vasutasok tájékoztatása után beszédet rögtönzött. Bemutatkozott és megkérdezte, elég-e az ő szava, hogy elhiggyék, ha elengedik, három nap múlva hazajöhet a tanítójuk. A főszolgabíró megtartotta a szavát, Sáfár Sándor háromnapos katonaszkodás után leszerelt. Természetesen. Megírták vele és a járási tanfelügyelővel a halasztás iránti kérelmet. Egy év halasztást kapott.

1943 nyarán megjött a második behívó. Ekkor már a bevonulás előtt felkereste Káty község vezetősége a

Sáfár Sándor a hadapródiskola elvégzése után

főszolgabíró Sáfár felmentése ügyében, aki gyorsvontat első osztályára adott nekik két jegyet, hogy keressek fel kérésükkel **Horthy Miklós** kormányzót. Meghagyta, hogy írjanak kérvényt a község vezetői és írássanak kérelmet Sáfárral is. Az iratokat vigyék magukkal a kihallgatásra. Mindent úgy tettek, ahogy a főszolgabíró javasolta. Hiába utazott a kérvénnyel Üri bíró úr és egy esküdt Budapestre, további halasztást nem engedélyeztek. Sáfár Sándornak 1943 júliusában be kellett vonulnia a megadott egységhez a 4. Honvéd Gyalogezredhez Sopronba.

Sáfár csak magyarországi harcokban vett részt. Az egy éves halasztásnak köszönhetően – mely rövidebbre

sikeredett – nem kellett részt vennie a doni harcokban. 1945. január elején láblövést kapott egy csatában. Sopronba szállították, kórházi férőhely hiányában egy magánháznál helyezték el. Egy katona ápolta, gondoskodott róla.

Az országban, különösen a nyugati megyékben ez időre már teljes volt az anarchia, a káosz, mindenütt a fejetlenség uralkodott. Az országutakat ellepték a menekülők, ezzel nehezítették az állandóan csak visszavonuló katonaság útját. Állandósultak a légiriadók. Sáfár a légiriadók alkalmával mankóval és a mellé beosztott katona segítségével vándorolt le a légópincébe. Egy alkalommal éppen azt a házat érte telitalálat, melyben ő volt elszállásolva. A riadó végén a pincéből elő-

mászva, a ház helyén romhalmazt találtak. Nézegetve a romokat Sáfárnak eszébe jutott, hogy a szobában felejtette a karórát, melyet búcsúzáskor édesanyja kabalának a következő szavakkal adott át neki: „ez az óra hozzon vissza Téged fiam!”. Emlékezve a szavakra Sáfár leült a romhalmazra, saccolva bemerte, hogy lehetett a szoba, ahol az óra maradt. Térden csúszva – ha elfáradt, téglákon ülve – bontotta a romokat. Csoda, de megtalálta az órát. Természetesen nem járt, de ő megőrizte a háborút, a fogság végéig. A sebesülés után Sáfárt zászlóssá léptették elő, de zűrzavar miatt a háború végén az előléptetést nem fogadták el. A hadifogságban azonban így szerepelt, így emlegették.

Amint a seb behegedt a lábán, visszarendelték harcolni a seregbe. Beosztották egy menetszázadba, melynek vezetője egy Harmath nevű főhadnagy volt.

Ez már nem háború, hanem folyamatos visszavonulás volt. Magasabb rangú tiszte sehol. Elnyelte őket a föld. A megmaradt csoportokat hadapródok vezették: tanítók, tisztviselők, érettségizett emberek, őrmester, zászlós, hadnagy, elvértve főhadnagyi rangban. Ezek a hadapródok szinte kiképzetlenül, néhány hetes tanfolyammal irányították a visszavonulást. Harci, vezetői gyakorlatuk szinte semmi. Az előrenyomuló oroszok könnyűszerrel verték szét a századnak nevezett csoportokat.

Sáfár Sándor megmaradt egysége 1945. március 26-án Rábasebes határában táborozott le, civilek által ásott bunkerokban. A szétvert csapatot a főhadnagy elegánsan emlegetve „tüskeállásokba” állította fel. Sáfár Sándort – egyetlen tölteny nélkül – Rábasebes határába vezé-

nyelte a „századdal”, amely hat emberből állt.

Tehetetlenül kuksoltak a bunkerban, amikor megjelent egy vörös hajú, erősen kopaszodó német tábornok egy tolmáccsal. (A tábornok irányította a német visszavonulást.) Végig sétált a lövészárkok partján, szólította a rangidóst. Ez Sáfár volt. Ő lejelentkezett. A német közölte, hogy Rábasebes faluban, az első háznál benzinnel teli hordókat dobhat le. Kevés a benzin, ezért takarékosan bánjanak vele! Feladatuk lesz, hogy felgyújtás a falu minden házáat. Cél, hogy az oroszok figyelmét eltereljék a menekülő német csapatokról.

Sáfár és emberei ellentmondani nem mertek, de megbeszélték, hogy az ország teljes elvesztésekor, a magyarországi harcok utolsó napjaiban, hazafias és emberi érzésük nem engedi meg, hogy hajléktalanná tegyenek ártatlan asszonyokat, gyerekeket. Ha szökni akartak volna, akkor hatan hatfelé menekülnek. Ők azonban igazuk tudatában, a falu megmentése érdekében, bementek Rábasebes faluba, a község házára. Védelmet kértek, hogy ne kelljen végrehajtani a parancsot. Kérésüket azzal indokolták, hogy ők a német hadseregre nem esküdtek fel.

A bíró közölte, hogy rossz helyen járnak, mert ő a falu nyilas parancsnoka. Utasította őket, hogy menjenek vissza maradék egységükhöz, ha megtalálják őket. Visszamentek Rábasebesre. Sáfár jelentette a történeteket Harmath főhadnagynak, aki helyeselte döntésüket. A későbbiekben erről természetesen bölcsen hallgatott.

Két nap múlva, 1945. március 28-án név szerint kereste Sáfárt egy nyilas karszalogos főhadnagy.

– folytatjuk –

Cigány kifejezések

Pe matematikako chaso *Számtanórán*

Sikav mange duj naja!
Sikav mange shov naja!
Sode naja si tu?
Sode vast si tu?
Ginav kathar o jekh zhikaj e desh!
Jekh, duj, trin, shtar, panzh.
Shov, ehta, oxto, ijja, desh.
Savo si majbaro?
Savo si majcino?
Sodenca majbut?
Sodenca majcerra?
Kaj si majbut?
Kaj si majcerra?
Kaj si egalo?
Sode si kathe/kothe?
Sode si jekh thaj duj?
Sode faltij kaj e desh?
Kana avla andaj panzh desh?
Ulav desh pe duj!
Trinval panzh sode si?
Sodevar majbut?
Sodevar majcerra?
Sodenca si majbut kathe?
Sodenca si majcerra kothe?
Shuv avri o sommo, majcino, majbaro!
Le avri andaj deshduj trin!
Sode ashon?
Sode ashlas kothe?
Ginav opre dujenca!
Ginav opre trinenca!
De kethane!
Le avri anda lende!
Sode si dujvar shtar?
Dujvar trin kodol shov si.
Deshvar des kodol shel si.
Ande shel e desh deshvar si.

Mutass nekem két ujjat!
Mutass nekem hat ujjat!
Hány ujjad van?
Hány kezed van?
Számolj egytől tízig!
Egy, kettő, három, négy, öt.
Hat, hét, nyolc, kilenc, tíz.
Melyik a nagyobb?
Melyik a kisebb?
Mennyivel több?
Mennyivel kevesebb?
Hol van több?
Hol van kevesebb?
Hol van egyenlő?
Mennyi van itt/ott?
Mennyi egy meg kettő?
Mennyi hiányzik a tízhez?
Mikor lesz ötből tíz?
Össz tízet kétfelé!
Háromszor öt mennyi?
Hányszor több?
Hányszor kevesebb?
Hányszor van több itt?
Hányszor van kevesebb ott?
Tedd ki a jelet, kisebb, nagyobb!
Vegyé! ki tizenkettőből hármat!
Mennyi marad?
Mennyi maradt ott?
Számolj felfelé kettesével!
Számolj felfelé hármassal!
Add össze!
Vedd ki belőlük!
Mennyi kétszer négy?
Kétszer három az hat.
Tízszor tíz az száz.
Százban a tíz tízszor van.

Mizmeresko xaben ande shkola

Ebéd az iskolában

Zha, thov tye vast!
 Zha vi tu muro shavo!
 Thodan tye vast?
 Khoslan tye vast?
 Kothe si o khoslo.
 Khos tele tye vast!
 Khos shukares tye vast!
 Besh tele pasha e mesalya!
 Av besh tele pe tyo than!
 Av besh tele, kathe si shusho than!
 An kathe jekh tejari!
 Vi tut si tejari?
 An kathe o millo tejari!
 An kathe o torto/lupo tejari!
 Bandyu opre pe tyo tejari!
 Xutyil tyi roj shukares!
 Besh shukares pe tyo than!
 Man naj tejari, zhav pala leste.
 Dosta sas e zumi?
 Inke manges zumi?
 Vi tu kames e zumi?
 Vi me kamav e lashi zumi.
 Mangav roj haj furka!
 Na unzu ande kavresko tejari!
 E furka kothe si pe kaver mesalya.
 Mangav paji!

Menj, mosd meg a kezed!
 Menj te is fiam!
 Megmostad a kezed?
 Megtörölted a kezed?
 Ott van a törülköző.
 Töröld le a kezed!
 Töröld szépen a kezed!
 Ülj le az asztal mellé!
 Gyere, ülje le a helyedre!
 Gyere, ülje le, itt van üres hely!
 Hozz ide egy tányért!
 Neked is van tányérod?
 Hozd ide a mély tányért!
 Hozd ide a lapos tányért!
 Hajolj a tányérod fölé!
 Fogd a kanalat szépen!
 Ülj szépen a helyedre!
 Nincs tányérom, megyek érte.
 Elég volt a leves?
 Még kérsz levest?
 Te is szereted a levest?
 Én is szeretem a jó levest.
 Kérek kanalat és villát!
 Ne nyúlj a másik tányérba!
 A villa ott van a másik asztalon.
 Kérek vizet!

A fotó illusztráció
LD archívum

A ló okos

Sáfár Sándor és Wuscher Anna gyűjtése - 1. rész

Egyszer, valamikor itt a környékünkön élt egy gazdag cigány, Gubák a feleségével Csirkulival és nyolc gyerekével. Sokan megfértek a kis putriban, mert Gubák nem vágyakozott nagy házra, ugyanis nem akarta megmutatni a világnak a gazdagságát, hogy ezzel is távol tartsa a sok léha irigyet.

Gubák minden gyerekét szépen járatta. Feleségének a legszebb selyemből, bársonyból varratta a faluban a ruháit. Huszonnégy gyöngysort vett a nyakára. Koldulni sem küldte volna az asszonyt szégyenszemre, mint akkor divatos volt. Tehette, hisz bővelkedtek mindenben. Az asszony naponta annyi mindent és olyan sokat főzött, mint mások lakodalomkor, pedig nem lakodalmos népségnek, hanem csak a családnak készült a sok finomság. Ha szegény rokon betévedt, urasan megvendégelte Gubák. Volt miből. Csak zsírozóból tartottak állandóan öt nagy bödönnel. Hát még a többi finomságból, mint sonka, kolbász ... Nem sorolom, mert még megkívánják.

Gubákot csak egyetlen bánat gyötörte nap, mint nap. Az, hogy a jó Isten összesen csak egy fiút adott. A többi mind lánynak született. Ezt az egy fiút aztán kényeztették, parádeztették a faluban. Már négy éves korában a saját lovát nyergelte a gyerek. A ló volt a játszópajtása. Ja! A nevét még nem is mondtam: Cino.

Gubák naponta nézegette, hogy nőtt-e már valamiképp Cino. Megállapította, hogy de lassan nő ez a gyerek, pedig végre segíthetne a lovak körül, mert ő már alig győzte a sok munkát. Gondoljuk csak el! Tizenöt hátszló. Valamennyit etetni, itatni, kaszálni nekik, a szénát hordani reggeltől napestig. Gubák azonban minden munkát elvégzett, mert időnként jöttek a dánok. Kupecsek valamennyien, de pénzesek, urasak. Ragyognia kellett az istállónak is, a lovak szőrének is, hogy a dánok szeme fennakadjon néhány, esetenként az összes lován.

A dánok, ha nem is mondták, de látszott rajtuk, hogy elégedettek a hellyel is, a lovakkal is. Itt még ők is ellaknának. Mondani csak annyit mondtak, hogy négy Trabant árát adják egy-egy lóért. Gubáktól most hét lovat

Kállai Krisztina – Fehér ló

választottak. A vásár után csaptak is nagy eszem-iszomot.

Hanem az idő úgy elrepült, mintha ... mintha ... Szóval Cino erős, dolgos legénnyé nőtte ki magát. Olyanforma lett, mint a Pista, a Pipás.

– Lódulj szénáért! – nyomta egy nap Cino kezébe a vellát Gubák.

– Megyek. Hanem ha megjöttem, én is szeretnék mondani valamit.

– Halljam most!

– Holnap menjünk be a faluba és kérd nekem feleségül Rozit!

– Kérem feleségül??? Ki az a Rozit? Ilyen nevű lányról én nem is hallottam.

– Dehogynem, csak nem figyeltél rá.

– Hol lakik az a lány?

– A faluban, az alsó utcában.

– Bolondgombát ettél Cino? Hiszen az akkor nem magunk féle, hanem csárdás.

– Csárdás, nem csárdás, nekem ő lesz a feleségem.

– Tudod Te mi az a csárdás?

– Nem, de nem is érdekel. Tetszik a lány és kész.

– Ő tudja ezt?

– Persze, hogy tudja. Megígérte, hogy feleségül jön hozzám. A lakodalomhoz ragaszkodik.

– Gubák! Miért mondd Rozira, hogy csárdás? Talán észrevette a ringó járását?

– Talán csak nem bolondultam meg én is, hogy csárdáslány járását lessem?

– Akkor miért mondd, hogy csárdáslány?

– Mert az, csárdás! Vagyis cseléd. Lány korában kapálni jár az urasághoz. Ami pénzt kap, azt elcifrálkodja, elmulatja, hogy gazdag legényt fogjon férjnek. Aztán, ha a bolond legény elveszi, dolgozhat rá egész életében, mert esküvő után már az a nóta járja: „Ha elvettél, tartsál el!” Ő pedig egy szalmaszálat sem tesz odébb a háznál. ... Űgyesen kiokoskodták, hogy Téged befognak az igába, s akkor nem cibere levesen él, hanem jut hús is a káposztába.

– Akkor is elveszem! Vagy ő lesz a feleségem, vagy senki.

– Csirkuli! Hol vagy? Gyere, hallgasd meg, milyen dilo a fiad!

– Itt vagyok. Nehogy kezdjétek újra a vitát! Mindent hallottam. Jót nevettem a vitatokon. Mire való az, hogy mindjárt öltre is mennétek? Ülünk le és gondolkozzunk ésszel, aztán beszélgessünk! Hogy meghozzam a jókedveteket, megmutatom, milyen szép ibolyát találtam a mezőn.

– Mutasd – kérte Cino. Persze csak azért, hogy kedvébe járjon, hízelegjen az anyjának, akkor talán a pártját fogja. Cino megfogta, megszemlélte, aztán megszagolta az ibolyát. Megdicsérte, hogy szép virág. Különösen jó a szaga. Visszaadta az ibolyát és megszólalt.

– Gubák, mit kell dolgoznom? De aztán csak észrevette a saját kezében a vellát. – Már megyek is a szénáért.

Gubáknak megállt a szeme a forgatásban. Cino elment, volt vita, nincs vita.

– Felejtő ibolya volt – súgta Csirkuli Gubáknak. Nem kell félni, Cino-nak eszébe sem jut többet az a Rozál.

Telt, múlt az idő. Egy nap aztán Cino előállt azzal, hogy ő bizony elindul világot látni. Az anyja rögtön pityergőre indította a száját, az apja földhöz csapta a kalapját, Cino megszólalt.

– Gubák! Nem azt emlegetted egész télen, hogy a cigánynak mindig csak menni, menni kell? Te is körülnéztél legénykorodban a világban. Most rajtam a sors. Ne félj, mikorára lefogna a tél, itthon leszek.

– Legyen – mondta Gubák és Cino kezébe nyomott egy zacskó pénzt.

Csirkuli sem tehetett mást, abbahagyta a pityergést és Cino kezébe nyomta a vastagkolbászt, amit még a múlt héten vett a faluban egy nagyzagdtól. A kamrából kihozott egy jókora darab kenyeret és egy egész makovnyikot. Cino megköszönte a jószágukat, aztán indult is azonnal, nehogy meggondolják az elengedést.

Hová mehetett volna elsőnek is, ha nem a Hatcsöcsübe. Itt megtöltetett egy pintes üveget igazi, jó törkölypálinkával, aztán már indult is. Hogy hová? Azt ő maga sem tudta, de az utat Kunszent irányába vette. Nem a rendes, köves vagy kitaposott úton ment, hanem keresztül a mezőn. Gondolta, miért bámulják a járókelők, hogy ki ő, meg miféle. Bizonyosan jönne szemközt olyan szemtelen ember is, aki kérdőre fogná, hogy ő ugyan hová tart... Hová tart, hová tart? Mit tudja ő azt. Majd látja, ha odaér.

Már két napja gyalogolt, amikor egy faluhoz ért. Nem kérdezősködött, hogy hol is jár most, hanem kiment a falu végéig ott kibetűzte az árokparti táblán a falu nevét. Mert tudott ám Cino olvasni! Az volt a táblára írva, hogy aszongya: C i b a k h á z a. Cibakháza? Na, akkor jól átvágtam az utat – gondolta.

Leült a falun kívül az árok partjára. Kinyitotta a tarisznját. Elővette a bicskát. Vágott egy darab kenyeret, hozzá illő kolbászt. Jóízűen megette. Vágott a makovnyikból is. Azt is befalta. Most érezte csak, milyen nagyon jóllakott. Elnyomta az álmoság. Lefeküdt az árokban. Tehette, nem járt arra senki.

Őt sem zavarták a nyugovásban, de ő sem zavart senkit.

– Hé, Atyafi! Ébresztő! Maga jól becsókolt a butykosból, hogy nem talált haza. Itt alussza ki a pálinka gőzét?

– Maga kicsoda és miért háborgat?

– Én vagyok a mezőőr. Tudja, merre van a haza?

– Tudom, de nem haza megyek és nem ittam egy kortyot sem. Jó, hogy eszembe hozta a pálinkát. Most bepótolom az ivást. Azzal elővette a pintes üveget, jót húzott belőle.

– Ne nézze ki már a számból a szíverősítőt, úgysem adok belőle. Nem állhatom a szemtelen, tolakodó emberek.

– Nem is kértem, de azt mondja meg, hová indult?

– Semmi köze hozzá. Megyek a dolgomra.

– Akkor húzzon el, mint a vadlibák, mert magára uszítom a rendőrünket.

– Félek is én a maguk rendőretől. Különbösen hagyjon békében.

Azzal se jó napot, se adj Isten, kikászálódott az árokból Cino és indult tovább most már a kövesúton. Azaz egy darabon ment a főúton, aztán most is letért a mezőkön keresztül vezető, vagy talán nem is vezető útra. Gondolkozgatott. Ez a bolond ember még utánam ugrasztja a rendőrt. Nincs semmi takargatnivalóm, de rendőrrel találkozni még álmában is veszedelmet jelent az embernek. Így hát ment amerre a lába vitte. Járt már Szandán, Újkúton is. Most éppen egy tanyát látott. Körülötte sok ló legelészett. Cino az első szempillantásban megállapította, hogy cigány őrzi a lovakat. Beköszönt hát, megpöccintette a kalapját. Jó napon kívánt, de azonnal meg is kérdezte, hogy hol jár most éppen.

– Csömböréren – válaszolt a lovak gazdája.

– Na, itt még úgysem jártam.

– Gyere beljebb! Hogy hívnak?

– Cino. Köszönöm a meghívást.

Rögtön indultak is a tanya felé. Ott a gazda felesége, meg vagy tíz purdéz fogadta őket. Ja! Ki ne felejtsem! Volt ott egy eladóforma lány is.

A lánynak első szempillantásra megtetszett Cino. Ő azonban csak nézegette a lányt. Jól kiöltöztették, az biztos. Cino azonban nem kapott a lány után. Nem bízta a szemével sem. Ki-

mondom egyenesen: Cinonak azért nem tetszett a lány, mert fekete haja, fekete szeme és olyan fekete bőre volt, mint otthon Negrónak. Negróval jól összeillene – gondolta. Cino azonban a fehérbőrű, szőke lányokat szereti, így hát kár a nézelődésért.

A háziak nem láttak bele a gondolataiba. A lány azonban észrevette, hogy nem érdeklődik a vendég. Közben a háziak leültették, megvendégelték Cinót. Marasztalták éjszakára is, de ő igyekezett az indulással.

– Csak nem a szolnoki vásárra igyekszel? – kérdezte a gazda.

– Éppen, hogy oda – kapott a szón Cino, remélve, hogy nem tartóztatják.

– Pihenj egy keveset, úgylis odaérsz időben.

– Rendben – egyezett bele a legény.

A sezlolon csináltak helyet Cinonak, aki megköszönte. Végigdőlt a sezlolon és azonnal elaludt. Már hajnalodott, amikor Cinót szólította a gazda.

– Cino, ha időben akarsz érkezni a vásárba, indulnod kell.

Cino nem kérte magát. Feltápaszkodott, megmozgatta a csontjait, kimosta a szeméből az álmost. Megköszönte a kedves vendéglátást. Elővette a zacskó pénzt, hogy illendően fizessen a gazdának. Azt hiszik, elfogadták a háziak a fizetséget? Még jó, hogy nem sértődtek meg. Azzal indították útjára, hogy a vásárból hazafelé menet is szívesen látják.

El ne felejtsem! A gazda megmutatta Cinonak a vásárba vezető utat. Ő aztán sietősen fogta a lépteit. Útközben jártatta az esztét, mint a lovait szokta. Elgondolta, hogy vesz egy lovat a vásárban. Elég volt a gyaloglásból. Vesz egy lovat, mégpedig hátsólovat. Lóháton messzebb jut. Különböző is ló nélkül nem lehet élni. Azt is ki-gondolta, hogy csak paraszttól vesz lovat, mert az nem tanulta még ki a ravaszkodást, az átverést, mint a kupec, vagy a cigány.

Mesélő:

Rostás Gusztáv (55 éves)

Szarvas, 1992

Szómagyarázat:

pafáját = arcát

simfőli = leszólja, lebecsüli, ócsárolja

megállt a szeme

a forgásában = meglepődött

makovnyik = mákoskalács

– folytatjuk –

O grast godyaver si

Sáfár Sándoreske thaj Wuscher Annake kidipe - angluno kotor

Ekhlar, varikana kathe pasha amende trailas jekh barvalo rom, Gubak peska romnya-sa Chirkulasa thaj penge ox-to shavorenca. But zhene resenas ande cinyi kolyiba, ke Gubak chi kamelas te avelles baro kher, ke chi kamlas te sikavel la lumake pesko barvalipe, hoj dur te inkrel pestar le xanzhvalen.

Gubak peske intrege shavoren shukares phiravlas. Peska romnyake ande majshukar poxtan suvavlas ando gav lake gada. Bish tha shtar bisurake lanco kindas ande laki korr. Te mangel chi na chi tradasla lazhaimastar, sar le bute manusha kernas. Shaj kerdas, ke sasles sogodi. E romnyi sako dyes kattyi but kiravlas, sar kavera kana abav sas, apol feri peska familiake kiravlas le but fajni xamaskura. Te chorro nyamo lende gelas, barvales patyivisardasles Gubak. Sas anda soste. Feri anda o chicken inkrenas vaj panzh vedri. Haj inke anda le but fajnura, thulo mas, goj... Chi na chi phenav, ke inke shaj kivanin.

Le Gubakes feri jekh gindo sas sako dyes. Kodo, hoj o Sunto Del feri jekhe shaves das les. Le maj but sa sheja si. Kadale jekhe shaves, zuraless kamenas, asharnasles ando gav. Aba shtar bershenges peske grastes hirmitisarlal o shavoro. O Grast sas kasa o shavo khelelaspes. Ja! Lesko anav inke chi na chi phendem: Cino.

Gubak sako dyes dikhelas hoj bari-las aba jekh cerra Cino. Phendas, de lokhes barol kado shavoro, apol shaj zhutilas mashkar le grasta, ke voj aba chi biril kadi but butyi. Ginyisaras feri andre! Deshupanzh grasta. Sogodi trubul te xaxaven, te pijaven, xas te shinnen lenge, te phiraven lenge zhikathar detehara zhikaj ratyi. Gubak intrego butyi s akerdas. Ke avenas le danura. Kupecura si savora, de lovenca birin, rajasle si. Uzho sas te avel le oloske, le grastenge, hoj le danonge jakha sa te dikhen intrege grasten.

Le danura, vi te na phende, de fajolas lenge o than, thaj fajonas lenge le

grasta. Kathe inke vi von trajonas. Feri kattyi phennas, hoj shtar Trabanto den pe jekh-jekh grast. Kathar o Guba akanak ehta grast losarde. Pala foro vi kerde baro xape, pipe.

De e vrama kade gelastar, sar te... sar te... Hoj Cino zuralo, butyardo mursh kerdyilas. Kesavo shaj kerdyilas sar o Pishta, o Pipash.

– Zha pala xas! – das ande Cinosko vast e villa o Gubak.

Kállai Krisztina – Fehér ló

– Zhav. De te avilom, vi me kamav te phenav variso.

– Te ashunav akanak!

– Tehara zhas andre ando gav thaj mang mange romnyake la Rozija!

– Te mangavla romnyake??? Kon si kodi Rozi? Kesavi anaveski sheja inke chi ashundom.

– De hij na, feri chi dikhlal opre pe late.

– Kaj beshel kodi shej?

– Ando gav, ande telunyi vulica.

– Dilyi buraca xalan Cino? De atunchi kodi na amaro felo si, kodi chardashi si.

– Chardash, na chardash, mange voj avla muri romnyi.

– Zhanes so si kodo chardash?

– Na, de chi na chi kamav te zhanav. Fajol mange e shej, thaj gata.

– Voj zhanel kado?

– Zhanel. Phendas hoj avla muri romnyi. Voj abav kamel.

– Gubak! Sostar phenes pe Rozi, hoj chardash? Sama lan lako ringo phiripe?

– Chi kerdyilom dilo vi me, hoj la chardashi shejako phipe te dikhav?

– Atunchi sostar phenes, hoj chardashi shej?

– Ke kodi si, chardash! Sluga si! Ternyake plugasa kerel butyi kaj raja, so lel love, kodola pe peste boldelle, peski voja kerel anda lende, hoj barvale manushes te xutyirel peske. Pala kodo, te o dilo mursh lella, shaj kerel butyi pe late ande pesko intrego trajo, ke pala abav, kodo gilyi phirel: „Te lenma, inkerma!” Voj apol chi jekh sulum chi shol majintya kaj o kher... Godyaveres tut xutyirde andre, haj atunchi na pe zumi trajola, avla vi mas ande shax.

– Vi atunchi lavla! Vaj voj avla muri romnyi, vaj khonyik.

– Chirkuli! Kaj san? Av sidyar, dih sosko diloj tyo shavo.

– Kathe sim. Na keren pale o xape! Sogodi ashundem. Mishto assajlom pe tumaro xape. Sostar si lasho, hoj kamen vi te mudaren tumen? Beshas tele thaj gindyisarasame, thaj pala kodo vorbisaras! Hoj te anav tumari lashi voja, sikavav soski shukar ibolya akhardom pej mal.

– Sikav – manglasla Cino. Feri anda kodi, hoj ande laki voja te phirel, lasho te avel kaj peski dej, shaj atunchi pasha leste tordyola. Cino xutyirdasla, dikhlasla, thaj sungas la ibolya. Phendas shukar luludyi si. Lashi laki sung. Palpale das la luludya, thaj phendas.

– Gubak, soski butyi trubul te kerav? De sama lem ande lesko vast e villa. – Aba vi zhav pala xas.

Gubakeske vi leske jakha tele ashle. Cino gelastar, aba chi na chi xanaspe.

– Bisterdyi ibolya sas – phendas Chirkuli Gubakeske. Na dara, Cinoske

chi ande leski godyi chi avla kodi Rozal.

Nachilas e vrama. Jekh dyes Cino kodo phendas, hoj zhaltar luma te dikhel. Leski dej las te rovel, lesko dad kaj phuv shindas pesko kolopo, Cino duma das:

– Gubak! Na kodo phendan sorro jivend, hoj le romeske sa trubul te zhal, te zhal? Vi tu krujal dikhlan ande luma kana terno sanas. Akanak me kamav te zhav. Na dara, mīg kathe resel o jivend, khere som.

– Te avel. – Phendas Gubak, thaj ande Cinosko vast das jekh buriknyi love.

Chi Chirkuli nashtig kerdas kaver, ande mukhlas o roviye, thaj ande Cinosko vast das jekh bari goj, so inke o kaver kurko kindas ando gav kathar jekh baro gazda. Ande kamra avri andas jekh baro kotor manro thaj jekh intrego makovnyiko. Cino naisardas lengo lashipe, thaj vi gelastar, te na gindyinpe inke, hoj mukhenles.

Kaj shaj gelo anglunes, ande Hatchöchu. Kathe pherdas jekh glazha chikanyi, lashi ratyijasa, thaj vi gelas majdur. Hoj kaj? Kodo chi voj chi zhanglas, de o drom karing Kunsent las. Na pe baraslo, avri phirdo drom gelas, hanem perdal pej mal. Gindijas, sostar te dikhenles le manusha, hoj kon si voj, sosko felo si. Avlas kesavo manush, kon pushelas lestar, hoj voj kaj zhal... Kaj zhal, kaj zhal? So zhanel voj kodo. Maj dikhela, kothe te resel.

Aba duj dyes zhalas phujatar, kanak kaj jekh gav resleas. Chi pushe-las hoj kaj si voj akanak, avri gelas zhikaj gavesko agor, kothe avri ginadas pej tabla le gavesko anav. Ke Cino zhanelas te ginavel. Kodo sas pej tabla iskirime, hoj: C i b a k h a z a. Cibakhaza? No, mishto perdal shin-dom o drom – gindysisardas.

Tele beshlas avral pe gavesko agor. Avri puterdas peske trasta. Anglal las peski shuri. Shindas jekh kotor manro, pashal goj. Lashes xalasles. Shindas vi anda makovnyik. Vi kodo xalas. Akanak hatyardas feri hoj zuraless mishto chajilas. Lasles le indri. Tele pashilas ande gropa. Shaj kerdas, ke chi phirdas intya khonyik. Chi les chi azbade ande lesko pacha, de chi voj chi azbadas khonyikas.

– He, more! Ushtyi! Mishto andre chumidan anda e glazha, hoj chi rakhlan khere. Kathe soves avri la ratyijaki zor?

– Tu kon san, thaj sostar ushtyavesma?

– Me som la majako gornyiko. Zhanes karing so o khere?

– Zhanav, de na khere zhav, thaj chi pilom khanchi, De mishto hoj ande muri godyi andan e ratyija. Akanak andre anav o pijavipe. Kodolasa anglal las e glazha, thaj mishto cirdasla.

– Na dikh avri anda muro muj e ilosko zuralipe, chi kade chi davtu. Chi kamav le chingarde manushen.

– Chi na chi mangle, de kodo phen, kaj gelan?

– Chi xalti grizha. Zhav pej muri butyi.

– Atunchi zhatar, sar le vadne papiya, k epe tute tradav le shingalen.

– Vi darav khatar tumare shingale. Mukh mange pacha.

Kodolasa chi lasho dyes, chi te del o Del, avri avilas anda gropa Cino thaj gelas majdur, akanak aba pe baraslo drom. Apol jekh cerra gelas po drom, pala kodo vi akanak tele gelas perdal pel maja po baro drom, de shajke chi na nas baro drom. Gindyijaspes. Kado dilo manush, inke pe mande tradelas le shingalen. Naj so sharavav, de shingalesa te maladyuvav, vi andre sune naj lasho. Kade zhalas karing leske punre ingrenasles. Phirlas aba ande Sanda, Vi ande Ujkut. Akanak tumna jekh zolba dikhlas. Krujal leste but grasta majarnas, Cino anglunes zhanglas hoj rom losarel pel grasta. Andre das duma, pesko kolopo xutyirdas. Lasho dyes das, de vi sigo pushlas, hoj kaj si akanak.

– Ande Chömböre – phendas le grastengo gazda.

– No inke kathe chi kade chi phirdom.

– Av maj andre, sar bushos?

– Cino, naisarav tyo akharipe.

Sigo vi gele karing zolba. Kothe le gazdaski romnyi, haj vaj desh purde avile angla lende. Ja! Te na bistrav, sas kothe jekh vi romnyake valovo shej.

La shejake sigo fajilas o Cino. Voj feri dikhelasla. Mishto avri hurardinela. Cino chi xutyirlas pala shej. Chi peske jakhenca chi sikavlas khanchi.

Avri phenav: Le Cinoske anda kodi chi fajolas e shej, ke kale bal, kale jakha, kalyi morchi sas la sheja, sark here le Negrovos. Le Negroveske lashi avlas – gindyijas. Cino le parne morchange, galnebe balenge shejan kamel, thaj kade bunipe si hoj te dikhen.

A khereske manusha chi dikhen ande leske gindimatura. A shej sama las, hoj chi fajol leske. De le manusha tele beshadineles, dineles te xal, te pel. Phennas leske te ratyarel kothe, de Cino sigo kamlas te zhaltar.

– Po Solnokesko foro sidyares? – pushlas o gazda.

– Kothe – phendas Cino, hajkam chi ashavenles majdur.

– Hodyinyisar jekh cerra, kothe reses ande vrama.

– Mishtoj – phendas o shavo.

Po shezlono kerde leske than so voj naisardas. Tele pashilas, thaj sigo sutastar. Aba detehara kerdyolas kana duma das o gazda.

– Cino, te ande vrama kames ando foro te reses, trubul te zhastar.

Cino ushtyilas, mishkisardas peske kokala, avri thovdas anda peske jakha le indri. Naisardas lengo lashipo. Anglal las le burknyi love, hoj te potyinel le gazdaske. Gindin line le love le kherutne? Inke mishtoj, hoj chi xolyajle. Kodolesa mukhleles pe lesko drom, hoj maj khere te avla te dikhel andre pale lende.

Te na bistrav! O gazda sikadas le Cinoske o drom so ando foro ingrelles. Voj pale sidyardes las peske punre. Po drom phiravlas peski godyi, sar le grasten sityilas. Gindijaspe, hoj kinel jekh grast ando foro. Dosta sas hoj phujatar te zhal majdur. Kinel jekh grast. Grastesa maj dur resel. Bigrastesko nashtig trajon. Vi kodo avri gindysisardas, hoj kathar parasto kinel o grast, ke kodo inke chi sityilas vari a buzhanglipe, sar jekh kupeci, vaj sar jekh rom.

Paramichari:
Rostás Gusztáv, 55 bershengo
Szarvas, 1992

Paramicha boldas:
Nagy Ludmilla

– phenas majdur –

FELHÍVÁS KISEBBSÉGEKÉRT DÍJ JELÖLÉSÉRE

**A 2009. évi Kisebbségekért Díj Hazai Kisebbségekért Tagozatára
2009. október 20-ig fogad el jelölést
a Miniszterelnöki Hivatal Kisebbség- és Nemzetpolitikáért Felelős
Szakállamtitkársága**

A Kisebbségek Napjáról (december 18.) történő megemlékezés egyik kiemelt eseményeként kerül sor a Kisebbségekért Díj – Hazai Kisebbségekért Tagozata – átadására a hazai kisebbségek érdekében

- a kisebbségi közéletben,
- az oktatásban,
- a kultúrában,
- az egyházi életben,
- a tudományban,
- a tömegtájékoztatásban,
- a gazdasági önszerveződés területén

példaértékű tevékenységet végző személyek, szervezetek és kisebbségi önkormányzatok elismerésére.

A Díj Hazai Kisebbségekért Tagozata keretében évente legfeljebb 10 díj adományozható. A díjjal oklevél és emlékplakett, továbbá – személyenként vagy szervezetenként – egymillió forint jutalom jár.

A 2009. évi díjazottakra vonatkozó indoklással ellátott javaslatokat

2009. október 20-ig

lehet eljuttatni a Miniszterelnöki Hivatal Kisebbség- és Nemzetpolitikáért Felelős Szakállamtitkárságára (1055 Budapest, Kossuth tér 4.). A javaslatokat – lehetőség szerint – elektronikus úton is kérjük megküldeni az Anna.Polgar@meh.gov.hu e-mail címre.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

**A TÁMASZ Alapítvány tanulmányi ösztöndíj-pályázata
a gyermekvédelmi gondoskodás keretében átmeneti vagy tartós
nevelésben részesült fiatal felnőttek első diploma megszerzéséért**

A pályázat célja, hogy ösztöndíjjal támogassa a gyermekvédelmi gondoskodás keretében átmeneti vagy tartós nevelésben részesült fiatal felnőttek első diploma megszerzéséért folytatott felsőfokú tanulmányait.

Az ösztöndíj a 2009/2010-es tanévre (12 hónapra) szól, tanéves összege személyenként és havonta: 15–25.000 forint (a tanulmányi átlageredmény függvényében). Az ösztöndíj adómentes és nem képezi a társadalombiztosítási járulék alapját.

Az ösztöndíjra pályázhat,

- aki magyar állampolgár,
- aki a pályázat benyújtását megelőzően gyámhivatali határozat alapján a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben szabályozott átmeneti vagy tartós nevelésben részesült,
- akinek az átmeneti vagy tartós nevelése nagykorúvá válásával szűnt meg és a pályázat benyújtásának évében még nem tölti be a 25. életévét,
- s aki valamely Magyarországon nyilvántartásba vett felsőoktatási intézmény nappali tagozatán az első diploma megszerzéséért II., III., IV. vagy V. évfolyamon tanulmányokat folytat,
- és az előző teljesített félévben elért súlyozott tanulmányi átlageredménye meghaladja a 3,5-t.

Az ösztöndíjpályázat benyújtásához szükséges dokumentumok

- hiánytalanul kitöltött pályázati adatlap,
- a pályázó önéletrajza,
- a területi gyermekvédelmi szakszolgálat igazolása a gyermekvédelmi gondoskodásról (melyből kiderül az átmeneti vagy tartós nevelésbe vétel kezdő és befejező időpontja, valamint, hogy a pályázó jelenleg utógondozásban vagy utógondozói ellátásban részesül-e),
- az oktatási intézmény igazolása a tanulói jogviszonyról (melyből kiderül a tagozat, a kar, a szak, az évfolyam, a hallgatói jogviszony aktív vagy passzív volta, a kezdő és a várható befejezési időpontja),
- az előző teljesített félév súlyozott tanulmányi eredményét hivatalosan igazoló dokumentum,
- nyilatkozat,
- szándéknyilatkozat.

A pályázat beadásával, kihirdetésével kapcsolatos tudnivalók

A pályázatot magyar nyelven egy példányban, az erre a célra készült pályázati adatlap hiánytalan kitöltésével, a szükséges mellékletekkel kell benyújtani a megszabott határidőre.

A pályázati anyag beszerezhető a területi gyermekvédelmi szakszolgálatoknál, továbbá számítógépes hálózaton is elérhető a www.budapest.hu, a www.szmm.gov.hu weboldalon.

A pályázat csak a pályázati adatlappal és a szükséges mellékletekkel érvényes. A formailag nem megfelelő és hiányos pályázatok érdemi elbírálás nélkül a pályázati eljárásból kizárásra kerülnek.

Lehetősége van a pályázónak a hiányzó dokumentumok pótlására a benyújtási határidőt követően is. Abban az esetben, ha az Alapítvány észleli a hiányt, a benyújtási határidőt követően írásbeli hiánypótlási felhívást tehet határidő tűzésével. A felhívási határidő eredménytelen eltelté esetén a pályázat érvénytelennek minősül, azaz érdemi elbírálás nélkül kizárásra kerül a pályázati eljárásból.

A pályázatokat postán ajánlott, zárt küldeményként a következő címre kell eljuttatni:

TÁMASZ Alapítvány 1052 Budapest, Városház u. 9-11.

A pályázat beküldési határideje: **2009. november 30.**

A pályázat határidőben benyújtottnak minősül, ha azt a határidő utolsó napján postára adták. A határidőn túl postára adott pályázat érvénytelen, azaz érdemi elbírálás nélkül kizárásra kerül a pályázati eljárásból. Elbíráláskor a postai bélyegző dátumát vesszük figyelembe.

A pályázatok elbírálásáról a TÁMASZ Alapítvány Kuratóriuma **2009. december 30-ig** dönt, erről a pályázókat – a döntést követő 15 napon belül – postai úton értesíti. A nyertes pályázók listáját az Alapítvány a www.budapest.hu, a www.szmm.gov.hu honlapon is közzéteszi.

A pályázatok elbírálása során figyelembe vehető szempontok: személyi, vagyoni körülmények, halmozottan hátrányos helyzet, tanulmányi eredmények, gyermekvédelmi gondoskodásban eltöltött idő.

A pályázati feltételeknek nem megfelelő, vagy elutasított pályázatokat külön kérésre az Alapítvány a megadott címre elpostázza, a továbbiakban ezeket a pályázatokat az Alapítvány nem őrzi meg. Az erre irányuló kérelmet telefonon, elektronikus úton vagy postán a kuratóriumi döntést követő 15 napon belül lehet előterjeszteni.

A pályázati döntéssel kapcsolatban jogorvoslatnak nincs helye.

A nyertes pályázókkal a Kuratórium támogatási szerződést köt. Amennyiben a támogatási szerződés a pályázati döntésről szóló értesítés kézhezvételétől számított 30 napon belül – a nyertes pályázónak felróható okból – nem jön létre, a döntés hatályát veszti.

A pályázatról további információval: hétköznapi 10 órától 16 óráig a 70/552-6672-es telefonszámon, és a tamaszalapitvany@gmail.com e-mail címen szolgálunk.

Kérjük, hogy a pályázati adatokban bekövetkezett esetleges változásokat a gyors és pontos ügyintézés érdekében szíveskedjék az Alapítványnak mihamarabb írásban jelezni.

TÁMASZ Alapítvány Kuratóriuma

Roma származású középiskolai hallgatók továbbtanulását támogató tehetséggondozó programban való részvétel roma diákok és iskoláik számára

A HUNGARIAN BUSINESS LEADERS FORUM, HBLF (Magyar Üzleti Vezetők Fóruma), mint non profit szervezet, a 2009/2010-es tanév II. félévtől kezdődően ismét pályázatot hirdet hátrányos helyzetű, magukat cigánynak valló középiskolai tanulók részére iskolájuk bevonásával.

A programba kizárólag olyan diákok jelentkezését várjuk, akik jelenleg érettségit adó középiskolában tanulnak és a középiskola befejezése után nappali tagozaton gazdasági, jogi, műszaki vagy egészségügyi szakokon terveznek továbbtanulni és diplomát szerezni!

A ROMASTER PROGRAM célja:

A HBLF a 2007/2008-as tanévben hátrányos szociális helyzetben lévő középiskolás roma diákok tanulmányait támogató rendszert hozott létre. A ROMASTER program célja, hogy elősegítse a roma értelmiségi réteg fejlődését, támogassa olyan diákok továbbtanulását, életkörülményeinek javítását, akik erősen rászorultak és tanulmányi teljesítményük alapján jó eséllyel fognak továbbtanulni.

A program keretében **kiválasztott, motivált fiatal a diploma megszerzéséig támogatjuk**, célunk egy vele való erős kötődés kialakítása, a munkahelyi környezetbe történő egyenlő esélyű beilleszkedés lehetőségének megteremtése. A támogatott diákoktól elvárjuk, hogy a tanulmányaik során is vállalják származásukat és mutassanak példát társaiknak. A támogató mindig egy olyan cég, amely a támogatás folyósításán túlmenően folyamatos kapcsolattartással segíti a támogatott tanulmányait, bevonja a cég életébe, megismerteti vele a gyakorlati munka világát.

A támogatási rendszerben jelenleg résztvevő vállalatok: IBM Magyarország, Ernst & Young, Holcim Hungária, Raiffeisen Bank, Magyar Telekom, MOL, ProfiPower, OD Partner, National Instruments, Pannon, IBM Data Storage Systems, ABO Holding, Szinergia, MorganStanley, Pfizer, Cser Kiadó.

A ROMASTER programba bekerült fiataloknak rendszeresen szervezünk közös programokat is (céglátogatás, nyári tábor), hogy egymással is megismerkedhessenek, tapasztalatokat cserélhessenek.

A tanulmányi támogatás mértéke:

A tanulmányi támogatás mértéke a **2009/2010-es tanévben havonta 20.000 Ft** (évi 12 alkalommal, a tanulmányok teljes időtartamára, azaz előreláthatóan 5–7 évre).

A támogatás kifizetése:

A tanulmányi támogatást az iskola folyósítja, melyben a diák tanul.

A támogatás az alábbi költségek megtérítésére használható fel:

- Tanrenden kívüli nyelv, ill. a továbbtanuláshoz kapcsolódó oktatás 50%
- Oktatási anyagok, eszközök 15%
- Utazási támogatás 10%
- Ösztöndíjas szabad rendelkezésére 25% (e tétel 50%-a is bizonylatköteles)

A támogatás elnyerésének feltételei:

- Kitöltött pályázati adatlap, mely tartalmazza a kézzel írott motivációs levelet a diáktól, amelyben továbbtanulási céljairól, értékeiről és érdeklődési köreiről ír

- Továbbtanulási szándék nappali tagozaton, **gazdasági, jogi, műszaki vagy egészségügyi** felsőoktatási intézménybe *(Az általunk elfogadott továbbtanulási orientációról / felsőoktatás képzésekről a honlapunkról letölthető „ROMASTER – Gyakori kérdések és válaszok” dokumentumban található bővebb információ.)*
- Jó tanulmányi eredmények: a diák év végi bizonyítványainak másolata *(az összes eddigi középiskolai évből. I. évfolyamos jelentkező esetén az általános iskola 8. évfolyamos bizonyítványt kérjük beküldeni. **Kizárólag olyan tanulók jelentkezését várjuk, akik a 2008/2009-es tanév végén 3,5 vagy a feletti átlagot érték el!**)*
- Határozott érdeklődés idegen nyelvek és kultúrák iránt
- Nevelői ajánlás a „Diákjellemzés adatlapon”, mely a következőket tartalmazza: háttér információ a családról és körülményeiről, beleértve a testvérek /együtt élők számát; információ a diák már meglévő nyelvtudásáról, és/vagy nyelvek iránti érdeklődéséről; tanulmányi eredményekről (főbb tantárgyak átlag osztályzatainak megemlítése, tanórai aktivitás, erősségek és gyengeségek); esetleges egyéb aktivitásról, érdeklődési körről (hobby, sport, iskolán kívüli elfoglaltság); továbbtanulási orientációról.

A kiválasztás folyamata:

A tanulmányi támogatást pályázat útján lehet elnyerni. A pályázatot a HBLF titkársághoz, mint a támogatás lebonyolításának szervezőjéhez, a jelenlegi oktatási intézmény jóváhagyásával lehet **2009. november 15-ig** benyújtani. A pályázatokat a HBLF támogatói bizottsága bírálja el. A döntésről a diák legkésőbb a december 15-ét követő három hétben kap értesítést. Azon diákok, akiknek a pályázata megfelelt a kritériumoknak bekerülnek a HBLF adatbázisába. Ez azonban még nem jelenti a támogatás azonnali elnyerését! A diákok támogatásra való kiválasztása folyamatos, a programhoz csatlakozó támogató vállalatok számának függvényében. **Ezúton szeretnénk felhívni a diákok figyelmét arra, hogy elképzelhető, hogy csak a 2010/2011-es tanévtől, vagy azt követően kerülnek be a támogatási programba!** *(A kiválasztás folyamatáról, a honlapunkról letölthető „ROMASTER – Gyakori kérdések és válaszok” dokumentumban található bővebb információ.)*

A pályázatnak tartalmaznia kell:

1. a kitöltött pályázati adatlapot a motivációs levéllel a roma diáktól
2. nevelői ajánlást a diákjellemzés adatlap kitöltésével
3. a középiskolai év végi bizonyítványok másolatát (I. évfolyamos tanuló esetében az általános iskola 8. évfolyamos bizonyítvány másolatot.)

A szükséges formanyomtatványok, a pályázattal kapcsolatos további információk a HBLF-től szerezhetők be, valamint letölthetők a www.hblf.hu weboldalaról.

**A PÁLYÁZATOK BENYÚJTÁSI HATÁRIDEJE:
2009. NOVEMBER 15.**

**A pályázatokat a HBLF címére kérjük beküldeni:
Hungarian Business Leaders Forum; HBLF, 1139 Budapest Váci út 99.**

Kérjük, hogy a borítékra írják rá: „ROMASTER – Roma tehetséggondozó program”

A pályázatokat természetesen bizalmasan kezeljük!

**A PÁLYÁZATOK ÉRTÉKELÉSÉNEK HATÁRIDEJE:
2009. DECEMBER 15.**

DIÁKOK LEVÉLBEN VALÓ KIÉRTESÍTÉSE 2010. JANUÁR 9-IG.

PROGRAMBA VALÓ BEKERÜLÉS IDŐPONTJA:

2009/2010-ES TANÉV II. FÉLÉVÉTŐL FOLYAMATOSAN!

OLVASSUNK MAGUNKRÓL!

Kedves Olvasóink!

Ezúton is szeretnénk megköszönni érdeklődésüket lapunk iránt. Örömmel tapasztaljuk, hogy olvasóköreink folyamatosan bővül, s lapunkat egyre többen olvassák honlapunkon (www.lungodrom.hu) keresztül is.

A nagy érdeklődésre való tekintettel új kezdeményezést indítunk **Olvassunk magunkról!** címmel.

- Szeretné megismertetni települése hagyományait másokkal is?
- Ismer szakmai és regionális összefogást, a szervezetek közötti együttműködés kialakítását szolgáló modellértékű programokat?
- Kulturális programon vett részt és jól érezte magát?
- Példaképként tekint valakire, aki életpályájával mások számára is minta lehet?

Fesztivál, falunap, képzési program, szakmai együttműködés?

Írjon róla, hogy mások is megtudják!

Várjuk olvasóink írásait a településükön, a megyékükben, a régióban történő eseményekről!

Leveleiket, fényképeiket várjuk szerkesztőségünk címére:
5000 Szolnok, Aranka u. 3.

A Szerkesztőség

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

.....

Előfizetési díj
egy évre: 3600,- Ft,
fél évre: 1800,- Ft,
negyedévre: 900,- Ft

*A megrendelőlapot és az előfizetési díjat
a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:*

5000 Szolnok, Aranka u. 3.

Telefon:

(06) 56/420-110

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

FELHÍVÁS

**Tatárszentgyörgyön,
a 2009. február 23-án történt tragédia során
egy öt éves kislány és édesapja veszítette életét.
Az eset során a család lakóháza
és minden vagyona megsemmisült.**

**Kérjük, amennyiben lehetősége van rá,
támogassa adományával az árván maradt családot.**

Adományát az alábbi számlaszámra utalhatja:

**Jakab Renáta, Tatárszentgyörgy
Örkényi Takarékszövetkezet Tatárszentgyörgyi
Kirendeltsége**

Számlaszám: 65500020-30038133-61000008

Antidiszkriminációs Ügyfélszolgálati Hálózat

A hálózatban részt vevő ügyvédek

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Dr. Kiss Éva
3527 Miskolc,
Széchenyi út 35.
Tel: 06 (46) 354-811

Dr. Főnyedi Béla
3980 Sátoraljaújhely,
Kossuth tér 5.
Tel: 06 (47) 322-955

Bács-Kiskun megye

Dr. Sente Zsolt
6400 Kiskunhalas, Tó u. 36.
Tel: 06 (77) 428-064, 423-612
Fax: 06 (77) 428-064

Baranya megye

Dr. Olt György
7700 Mohács, Kossuth u. 51.
Tel: 06 (69) 510-315

Békés megye

Dr. Lipták András
5540 Szarvas.
Arató Pál u. 1/1.
Tel: 06 (66) 216-004

Csongrád megye

Dr. Simonné
Dr. Báron Zsuzsanna
6930 Makó,
Kálvária u. 94.
Tel: 06 (62) 219-015

Fejér megye

Dr. Dobai Lajos
8000 Székesfehérvár,
Börgyár út 2.
Tel: 06 (22) 313-463

Győr-Moson-Sopron megye

Dr. Karcagi-Mészáros Zsolt
9023 Győr, Hunyadi u. 13.
Tel./Fax: 06 (96) 442-968

Heves megye

Dr. Keindlné
Dr. Patyi Zsuzsanna
3360 Heves, Arany J. út 15.
Tel: 06 (36) 545-155

Hajdú-Bihar megye

Dr. Czakó Marianna
4031 Debrecen,
Kishegyesi út 38. fsz.
Tel: 06 (52) 541-657, 541-658
Mobil: 06-20/384-3853

Komárom-Esztergom megye

Dr. Kiss Juhász István
2800 Tatabánya,
Ságvári E. u. 15.
Tel: 06 (34) 323-185

Pest megye

Dr. Lázók Tibor
Dr. Várhelyi W. Péter
Budapest VII. ker.
Dohány u. 76. (OCÖ)
Tel.: 06-1-322-8903/115 mellék

Dr. Molnár Iván
2740 Abony,
Kossuth tér 1.
Tel: 06 (53) 360-135,
360-136/106 mellék
Fax: 06 (53) 360-064

Somogy megye

Dr. Kócsó József
7400 Kaposvár,
Szent Imre u. 14. 1/8.
Tel: 06 (82) 413-906

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Dr. Lőkös Eleonóra
4400 Nyíregyháza,
Hősök tere 9.
Tel: 06 (42) 407-468

Dr. Ferenczy Róbert
4600 Kisvárd,
Szent László út 57.
Tel: 06 (45) 421-523

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Dr. Fancsalí Ágnes
5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Tel: 06 (56) 420-110

Tolna megye

Dr. Sümegi Helga
7090 Tamási, Rácvölgy 7.
Tel: 06 (74) 474-977
Fax: 06 (74) 570-110

Nógrád megye

Dr. Farkas Imre
2660 Balassagyarmat,
Rákóczi fejedelem u. 18.
Tel: 06 (35) 505-995
Fax: 06 (35) 300-782

Veszprém megye

Dr. Harcos Gábor
8200 Veszprém,
Szabadság tér 15.
Tel: 06 (88) 329-489

Zala megye

Dr. Németh Györgyi
8800 Nagykanizsa
Teleki u. 14.
Tel: 06 (93) 312-749

Vas megye

Dr. Kabay Gábor
9700 Szombathely,
Óperint u. 1.

David Beerí alkotása